

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: wychowanie fizyczne	Klasa: ITG
Nauczyciel: Jerzy Klyszcz	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	Półrocze I i II
Program nauczania: PROGRAM NAUCZANIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO DLA LICEUM, TECHNIKUM ORAZ BRANŻOWEJ SZKOŁY I i II STOPNIA – Krzysztof Warchol	
Zakres materiału wraz z przybliżonym terminem sprawdzianów :	
Wymagania szczegółowe w klasie I liceum i technikum W klasie I kontrolujemy i oceniamy następujące obszary aktywności ucznia:	
1) postawę ucznia i jego kompetencje społeczne, 2) systematyczny udział i aktywność w trakcie zajęć, 3) sprawność fizyczną (kontrola): <ul style="list-style-type: none">- siła mięśni brzucha – siady z leżenia tyłem wykonywane w czasie 30 s [według MTSF],- gibkość – skłon tułowia w przód z podwyższenia [według MTSF],- skok w dal z miejsca [według MTSF],- bieg ze startu wysokiego na 50 m [według MTSF],- bieg wahadłowy na dystansie 4 x 10 m z przenoszeniem klocków [według MTSF],- pomiar siły względnej [według MTSF]:- zwis na ugiętych rękach – dziewczęta,- podciąganie w zwisie na drążku – chłopcy,- biegi przedłużone [według MTSF]:- na dystansie 800 m – dziewczęta,- na dystansie 1000 m – chłopcy,- pomiar tętna przed wysiłkiem i po jego zakończeniu – Test Coopera. 4) umiejętności ruchowe: <ul style="list-style-type: none">- gimnastyka:- przewroty w przód i w tył z przysiadu podpartego do przysiadu podpartego,- przerzut bokiem,- piłka nożna:- uderzenie piłki wewnętrznym podbiciem,- prowadzenie piłki wewnętrznym podbiciem ze zmianą kierunku poruszania się i nogi prowadzącej,- koszykówka:- rzut jednorącz oraz rzut do kosza z dwutaktu,- podania piłki oburącz sprzed klatki piersiowej kozłem w parach- piłka ręczna:- rzut na bramkę z przeskokiem,- podania jednorącz półgórne kozłem,- piłka siatkowa:- odbicia sposobem oburącz górnym i dolnym- zagrywka sposobem górnym. 5) wiadomości: <ul style="list-style-type: none">- uczeń zna normy aktywności fizycznej dla swojego wieku (odpowiedzi ustne lub pisemny test),- uczeń zna techniki relaksacyjne. 5a) wiadomości z edukacji zdrowotnej: <ul style="list-style-type: none">- uczeń wie, co to sport profesjonalny i sport dla wszystkich,- uczeń wie, co to są badania profilaktyczne.	
Podręczniki obowiązkowe:	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne:	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none">- sprawdziany praktyczne- znajomość terminologii- aktywność i zaangażowanie na lekcji	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: Założenia ogólne Ocena za półrocze lub ocena roczna ustalana jest na podstawie ocen bieżących za określony poziom wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych w procesie szkolnego wychowania fizycznego. Ocena za półrocze lub ocena roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen bieżących. Przy ustalaniu oceny za półrocze i rocznej uwzględnia się przede wszystkim wysiłek ucznia, wynikający z realizacji programu nauczania oraz systematyczny i aktywny

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

	<p>udział w lekcjach wychowania fizycznego.</p> <p>Ocena z wychowania fizycznego może być podniesiona za dodatkową aktywność ucznia, np. udział w zajęciach rekreacyjno-sportowych, zawodach sportowych, turniejach i rozgrywkach pozaszkolnych, konkursach plastycznych i literackich o tematyce sportowej, wyjazdach na basen itp.</p> <p>Szkolne ocenianie z wychowania fizycznego ma być czynnikiem motywującym młodzież do aktywności fizycznej w wymiarze teraźniejszym i przyszłościowym.</p> <p>Obniżenie oceny z wychowania fizycznego na koniec półrocza lub roku szkolnego następuje wskutek negatywnej postawy ucznia, np. częste braki stroju, niesystematyczne ćwiczenie, sporadyczne uczestniczenie w sprawdzianach kontrolno-oceniających, brak właściwego zaangażowania w czasie poszczególnych lekcji, niski poziom kultury osobistej itp.</p> <p>Uczeń może być zwolniony z zajęć wychowania fizycznego decyzją administracyjną dyrektora szkoły na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach uczestniczenia w tych zajęciach, wydanej przez lekarza, na czas określony w tej opinii [Rozporządzenie MEN z dnia 3.08.2017 r.].</p> <p>W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć wychowania na okres uniemożliwiający wystawienie oceny za półrocze lub klasyfikacyjnej na koniec roku szkolnego, zamiast oceny nauczyciel wychowania fizycznego wpisuje „zwolniony” albo „zwolniona” [Rozporządzenie MEN z dnia 3.08.2017 r.].</p> <p>Uczeń, który opuścił z własnej winy lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, otrzymuje ocenę niedostateczną na koniec półrocza lub roku szkolnego.</p> <p>Rada pedagogiczna szkoły, w której uczeń opuścił z własnej winy lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, może ustalić dla ucznia egzamin klasyfikacyjny.</p> <p>Egzamin klasyfikacyjny obejmuje zadania praktyczne (umiejętności ruchowe), które były przedmiotem nauczania w trakcie półrocza lub roku szkolnego.</p>
<p>Uwagi o ocenianiu:</p> <ul style="list-style-type: none">- uczeń raz/dwa razy w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,	

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Projektowanie graficzne	Klasa: 1TG
Nauczyciel: Eliza Głoszkowska	Poziom: 1
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 4	Półroczce I i II
Program nauczania: Program nauczania dla zawodu technik grafiki i poligrafii cyfrowej	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Projektowanie obiektów grafiki bitmapowej w Adobe Photoshop <ul style="list-style-type: none">- Interfejs i zapoznanie z narzędziami.- Narzędzie zaznaczania- Kadrowanie, prostowanie zdjęć- Perspektywa i punkt zbiegu- Narzędzia transformacji: wypaczanie odbijani, pochylanie, obracanie- Warstwy.- Pędzle i filtry.- Balans kolorów, jasność, kontrast, nasycenie- Maski.- Rozjaśnianie, przyciemnianie, gąbka, wyostrenie, rozmycie, smużenie, pędzel historii.Wzorki, tekstury, edycja obszaru roboczego. Stempel, pióro.- Pędzel korygujący, łatka, skraplanie (retusz zdjęć)Obróbka przeksztalcanie obiektów bitmapowych.- Maski wektorowe i przycinająca.- Ścieżki, kanały.- Kolor, próbki, style.- Typografia.- Zapisywanie map bitowych- Modele barw . Stosowanie systemów zarządzania barwa podczas obróbki bitmap.Wykonywanie konwersji między formatami plików grafiki bitmapowej.- Projektowanie akcydensów.- Projektowanie obiektów grafiki wektorowej w Adobe Illustrator- Dobieranie i obsługiwane oprogramowania do obróbki grafiki wektorowej.- Pozyskiwanie wektorowych materiałów cyfrowych.- Interfejs i zapoznanie z narzędziami- Projektowanie obiektów wektorowych Oceniani będą podlegać prace wykonane w programach graficznych	
Podręczniki obowiązkowe:	
Wymagania formalne: nośnik cyfrowy typu pendrive	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none">- praca przy komputerze- odpowiedź ustna,- praca domowa,- aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none">- praca na lekcji,- udział w konkursach przedmiotowych,- udział w olimpiadach,- referaty,- wykonywanie pomocy szkolnych,- inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none">- uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,- kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- biegłe posługuje się fachową terminologią zawodową, - wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza program nauczania, - umiejętnie stosuje wiedzę z innych przedmiotów, - precyzyjnie formułuje swoje wypowiedzi, - umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu zadań teoretycznych i praktycznych, - samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania, - samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i wyciąga z nich wnioski, - wykazuje szczególną aktywność na zajęciach, - bierze udział w olimpiadach przedmiotowych.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym, - wykazuje się znajomością i rozumieniem pojęć z zakresu realizowanego programu nauczania, - sprawnie i umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, - bezbłędnie posługuje się terminologią zawodową, - potrafi samodzielnie formułować wnioski, - jest aktywny na zajęciach, - samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści nauczania, - sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, - stosuje podstawowe pojęcia zawodowe, - samodzielnie rozwiązuje typowe zadania problemowe, - potrafi samodzielnie formułować wnioski.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował jedynie w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania, - zna podstawowe pojęcia zawodowe, - samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności, - nie potrafi samodzielnie formułować wniosków.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował podstawową wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania, a jego braki nie przekreślają możliwości dalszej nauki, - zadania o niewielkim stopniu trudności rozwiązuje z pomocą nauczyciela, - przedstawia wiadomości w sposób nieuporządkowany, - nie potrafi zastosować terminologii zawodowej, - nie jest aktywny na zajęciach.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia oczekiwań określonych w programie nauczania, co uniemożliwia mu bezpośrednią kontynuację opanowania kolejnych treści, - nie opanował podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania, nie potrafi rozwiązywać zadań nawet o niewielkim stopniu trudności, - nie zna podstawowych pojęć zawodowych, - nie jest aktywny na zajęciach, - nie wykazuje chęci uzupełnienia braków, - opuszcza zajęcia.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Chemia	Klasa: 1 TG
Nauczyciel: Katarzyna Hardel-Jabłońska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2 godziny	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania chemii dla liceum ogólnokształcącego i technikum, dla absolwentów szkoły podstawowej. Zakres podstawowy” To jest chemia cz 1”. „To jest chemia cz 2”.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Budowa atomu. Układ okresowy pierwiastków chemicznych - 1 sprawdzian Systematyka związków nieorganicznych- 1 sprawdzian Stechiometria. -1 sprawdzian Roztwory- 1 sprawdzian Reakcje chemiczne w roztworach wodnych- 1 sprawdzian Reakcje utleniania i redukcji. Elektrochemia- 1 sprawdzian Efekty energetyczne i szybkość reakcji chemicznych- 1 sprawdzian	
Podręczniki obowiązkowe: To jest chemia cz 1” zakres podstawowy To jest chemia cz 2 zakres podstawowy Wydawnictwo; Nowa Era; Autorzy: Romuald Hassa, Aleksandra Mrzigod, Janusz Mrzigod	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: tablice z wzorami, zbiór zadań, zasoby interaktywne, kalkulator, układ okresowy pierwiastków,	
Wymagania formalne: Podręcznik, zeszyt, przybory: linijka, ekierka,	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none">– praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem,– sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu,– sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu,– kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut,– odpowiedź ustna,– praca przy komputerze,– praca domowa,– aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none">– praca na lekcji,– udział w konkursach przedmiotowych,– udział w olimpiadach,– referaty,– wykonywanie pomocy szkolnych,– inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none">– uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),– jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),– w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,– kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej w stopniu bardzo wysokim
- doskonale posługuje się wiedzą i umiejętnościami w rozwiązywaniu zadań trudnych, problematycznych, wymagających zastosowania nietypowych schematów i syntetycznego myślenia,
- potrafi korzystać z różnych źródeł informacji nie tylko tych wskazanych przez nauczyciela,
- potrafi stosować wiadomości w sytuacjach nietypowych (problemowych),
- proponuje rozwiązania nietypowe,
- umie formułować problemy i dokonywać analizy syntezy nowych zjawisk,
- potrafi precyzyjnie rozmawiać posługując się wieloma elementami wiedzy, nie tylko z zakresu chemii,
- potrafi udowodnić swoje zdanie, używając odpowiedniej argumentacji, będącej skutkiem zdobytej samodzielnie wiedzy.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane programem,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do rozwiązania problemów i zadań w nowych sytuacjach,
- wskazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy, np. układu okresowego pierwiastków, wykresów, tablic, zestawień,
- sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł oraz sam dociera do innych źródeł wiadomości,
- potrafi planować i bezpiecznie przeprowadzać eksperymenty chemiczne,
- potrafi biegle pisać i samodzielnie uzgadniać równania reakcji chemicznych,
- wykazuje się aktywną postawą w czasie lekcji,
- potrafi poprawnie rozmawiać o kategoriach przyczynowo - skutkowych, wykorzystując wiedzę przewidzianą programem również pokrewnych przedmiotów.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów, natomiast zadania o stopniu trudniejszym wykonuje przy pomocy nauczyciela
- potrafi korzystać ze wszystkich poznanych na lekcji źródeł informacji (układ okresowy pierwiastków, wykresy, tablice i inne),
- potrafi bezpiecznie wykonywać doświadczenia chemiczne,
- rozwiązuje niektóre zadania dodatkowe o niewielkiej skali trudności,
- poprawnie rozumie w kategoriach przyczynowo - skutkowych,
- angażuje się w przebieg lekcji.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie te wiadomości i umiejętności określone programem, które są konieczne do dalszego kształcenia,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania typowych zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności, z pomocą nauczyciela,
- potrafi korzystać, przy pomocy nauczyciela, z takich źródeł wiedzy, jak układ okresowy pierwiastków, wykresy, tablice,
- z pomocą nauczyciela potrafi bezpiecznie wykonać doświadczenie chemiczne,
- potrafi przy pomocy nauczyciela pisać i uzgadniać równania reakcji chemicznych,
- w czasie lekcji wykazuje się aktywnością w stopniu zadawalającym.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w opanowaniu wiadomości określonych programem nauczania, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia,
- rozwiązuje z pomocą nauczyciela typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- z pomocą nauczyciela potrafi bezpiecznie wykonywać bardzo proste eksperymenty chemiczne, pisać proste wzory chemiczne i równania chemiczne,
- przejawia niesystematyczne zaangażowanie w proces uczenia się.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował tych wiadomości i umiejętności określonych programem, które są konieczne do dalszego kształcenia się,
- nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych lub praktycznych o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie zna symboliki chemicznej,
- nie potrafi napisać prostych wzorów chemicznych i najprostszych równań chemicznych nawet z pomocą nauczyciela,
- nie potrafi bezpiecznie posługiwać się prostym sprzętem laboratoryjnym i odczynnikami chemicznymi,
- nie wykazuje zadawalającej aktywności poznawczej i chęci do pracy.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Podstawy projektowania graficznego	Klasa: 1
Nauczyciel: Arkadiusz Przybylski	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze: I i II
Program nauczania: PROGRAM NAUCZANIA ZAWODU TECHNIK GRAFIKI I POLIGRAFII CYFROWEJ – po szkole podstawowej (5 lat nauki) SYMBOL CYFROWY ZAWODU 311943	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Elementy graficzne rysunków wektorowych. Właściwości obiektów wektorowych. Atrybuty obiektów wektorowych. Przekształcanie obiektów wektorowych. Sprawdzenie wiadomości - listopad Operacje na obiektach wektorowych. Rodzaje czcionek. Obsługa czcionek. Oprogramowanie do grafiki wektorowej. Rodzaje materiałów cyfrowych. Sprawdzenie wiadomości - maj	
Podręczniki obowiązkowe: Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne:	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none">– sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu,– odpowiedź ustna,– praca domowa,– aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none">– praca na lekcji,– udział w konkursach przedmiotowych,– udział w olimpiadach,– referaty,– wykonywanie pomocy szkolnych,– inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none">– uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),– jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),– w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,	

Wymagania na poszczególne oceny:

przedział procentowy ocena

0 do 39% 1 - niedostateczny

40% - 59% 2 - dopuszczający

60% - 74% 3 - dostateczny

75% - 89% 4 - dobry

90% - 99% 5 - bardzo dobry

100% 6 - celujący

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: Bezpieczeństwo i higiena pracy	Klasa: I TM
Nauczyciel: Robert Dunaj	Poziom: 1
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półroczce: I i II
Program nauczania: Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:	
<p>Prawo pracy dla pracownika i pracodawcy</p> <ul style="list-style-type: none"> - Istota bezpieczeństwa i higieny pracy. - Istota bezpieczeństwa i higieny pracy. - Bezpieczeństwo socjalne. - Higiena pracy. - Ergonomia w życiu codziennym i pracy zawodowej. - Źródła prawa pracy w Polsce. - Nadzór nad warunkami pracy. - Odpowiedzialność za wykroczenia przeciwko prawom pracownika. - Prawa i obowiązki pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. - Prawa i obowiązki pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. - Wybrane przepisy prawa dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony środowiska, ochrony przeciwpożarowej. - Ochrona zdrowia pracowników. - Profilaktyczne badania lekarskie. - Szkolenia pracowników. - Konsekwencje naruszenia przepisów i zasad bhp podczas wykonywania zadań zawodowych. - Odpowiedzialność porządkowa i materialna pracownika. - Odpowiedzialność cywilna. - Nadzór nad warunkami pracy sprawowany przez Państwową Inspekcję Pracy, Państwową Inspekcję Sanitarną i Urząd Dozoru Technicznego. - Służby nadzorujące warunki pracy – Państwowa Inspekcja Pracy, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Urząd Dozoru Technicznego. - Społeczny nadzór nad warunkami pracy. - Szkolenie pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy - Znaki i sygnały bezpieczeństwa - Organizacja służby bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwie. - Badania lekarskie pracowników. - Skutki nieprzestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska. - Znaki i sygnały i bezpieczeństwa. <p>Bezpieczeństwo i higiena pracy podczas wykonywania zadań zawodowych technika grafiki i poligrafii cyfrowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych technika grafiki i poligrafii cyfrowej. - Czynniki szkodliwe, niebezpieczne i uciążliwe. - Czynniki fizyczne, chemiczne, biologiczne i psychospołeczne. - Oddziaływanie hałasu na organizm. - Hałas – źródła, metody i środki ochrony przed hałasem. - Wibracje -rodzaje, metody ograniczania. - Zanieczyszczenia powietrza – źródła, rodzaje, metody ograniczenia emisji zanieczyszczeń. - Środowisko pracy. - Narażenie zawodowe. - Choroby zawodowe. - Postępowanie w przypadku pożaru. - Zabezpieczenie przed porażeniem prądem elektrycznym. - Organizacja stanowiska pracy zgodnie z zasadami bezpiecznej pracy oraz wymaganiami ergonomii i ochrony środowiska. - Cele ergonomii. - Ergonomia korekcyjna i koncepcyjna. - Ergonomia postawy przy pracy. - Organizacja stanowiska pracy przy pozycji stojącej. - Organizacja stanowiska pracy przy pozycji siedzącej. - Ręczne prace transportowe. - Środki ochrony indywidualnej i zbiorowej. - Rodzaje środków ochrony indywidualnej i zbiorowej. - Funkcje ochronne środków ochronnych. - Zasady przydziału i użytkowania odzieży ochronnej. - Kształtowanie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy podczas wykonywania zadań zawodowych. - Instrukcje użytkowania narzędzi, przyrządów i urządzeń. - Zasady posługiwania się narzędziami ręcznymi, elektrycznymi i pneumatycznymi. - Urządzenia podlegające kontroli UDT. - Zasady bezpiecznej pracy na stanowisku technika grafiki i poligrafii cyfrowej.. - Organizacyjne i techniczne środki ochrony przed zagrożeniami. - Zagrożenia pożarowe a obowiązki pracodawcy i pracownika. - Zasady postępowania w sytuacjach zagrożenia pożarem. - Akcja ewakuacyjna. 	

- Podręczny sprzęt gaśniczy.
- Zasady bezpiecznej pracy w magazynach części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych.
- Wypadki przy pracy, procedury postępowania.
- Organizacja działań związanych z udzielaniem pierwszej pomocy.
- Udzielanie pierwszej pomocy w przypadkach porażenia prądem elektrycznym, zranienia, zatrucia tlenkiem węgla oraz urazów mechanicznych.
- Ograniczanie zagrożenia hałasem, wibracji
- Przeciwdziałanie zagrożeniu zapyleniem.

Podręczniki obowiązkowe:

Bezpieczeństwo i higiena pracy. Wydanie 2022. WSIP

Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:

Ołówek linijka

Wymagania formalne:

Podręcznik, zeszyt

Wymagania na poszczególne oceny:

L. P.	Dział programu	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I	Zagadnienia prawne dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy	Co nazywamy bezpieczeństwem pracy Gdzie zapisano podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie BHP Czemu służą kary i jaką spełniają rolę w przestrzeganiu BHP W jakich sytuacjach pracownik może powstrzymać się od wykonania pracy	Wyjaśnij pojęcie higiena pracy, bezpieczeństwo pracy Jak chronić pracownika przed wypadkami przy pracy Kto powinien odpowiadać za stan BHP w zakładzie pracy Z jakich kodeksów wynikają kary związane z nieprzestrzeganiem bhp Wymień obowiązki pracownika bhp w zakładzie pracy	Jakie działania i środki służą zapobieganiu urazom i wypadkom przy pracy Scharakteryzuj zagrożenia, przed którymi należy chronić pracownika Jakie obowiązki ustawowe muszą być realizowane przez pracodawcę względem pracownika Dokonaj podziału kar za nieprzestrzeganie przepisów bhp Wymień zestaw warunków, które muszą być zachowane, by pracownicy mogli bezpiecznie pracować Czym charakteryzuje się ochrona uprawnień pracowniczych Dokonaj podziału obowiązków pracodawcy, które wynikają z obowiązków	Wymień zestaw warunków, które muszą być zachowane, by pracownicy mogli bezpiecznie pracować Czym charakteryzuje się ochrona uprawnień pracowniczych Dokonaj podziału obowiązków pracodawcy, które wynikają z obowiązków Uczeń samodzielnie wyszukuje materiały na dany temat zdobywa wiedzę wykraczającą poza wymagania programowe formułuje własne sądy na dany temat	Uczeń samodzielnie Wyszukuje materiały na dany temat zdobywa wiedzę wykraczającą poza wymagania programowe formułuje własne sądy na dany temat
II	Zagrożenia występujące w środowisku pracy	Jakie zagrożenia występują w środowisku pracy Co to są osłony Podaj najczęstsze przyczyny powstawania pożaru Omów pożary ciał stałych Jakie znasz środki gaszenia pożaru	Jakie czynniki zaliczamy do czynników szkodliwych i uciążliwych Jakie wymagania powinny spełniać osłony Omów pożary gazów palnych i cieczy Gaśnica pożarowa budowa i zastosowanie Wymień inne niż gaśnice środki pomocne w gaszeniu pożarów	Jakie mogą być źródła czynników niebezpiecznych i urazowych Omów wpływ zastosowań ochron osobistych w ograniczeniu oddziaływania na człowieka czynników niebezpiecznych Na jakie podstawowe grupy dzielimy pożary Scharakteryzuj pożary metali	Jakie są podstawowe zasady i metody ograniczenia niebezpiecznych, szkodliwych i uciążliwych czynników w środowisku pracy Omów znaczenia właściwego doboru pracowników i organizację pracy na bezpieczne zachowania pracowników	Uczeń samodzielnie Wyszukuje materiały na dany temat zdobywa wiedzę wykraczającą poza wymagania programowe formułuje własne sądy na dany temat

		<p>Co to jest hydronetka</p> <p>Gdzie powinien być rozmieszczony sprzęt gaśniczy</p> <p>Omów skutki porażenia prądem</p> <p>Jak zapobiegać porażeniu prądem elektrycznym</p>	<p>Rodzaje obrażeń wywołane przez prąd</p> <p>Omów postępowanie z porażonym przez prąd elektryczny</p>	<p>Gaśnica śniegowa i proszkowa: budowa i przeznaczenie</p> <p>Jak często powinny odbywać się kontrolne badania sprzętu gaśniczego</p> <p>Przedstaw rodzaje prądu elektrycznego</p> <p>Przedstaw etapy ratowania pożarowego przez prąd elektryczny</p>	<p>Jakie czynniki mają wpływ na szybkość palenia się ciał stałych</p> <p>Wyjaśnij fazy rozwoju pożaru</p> <p>Wymień rodzaje pian gaśniczych</p> <p>Omów mechanizm porażenia prądem</p> <p>Scharakteryzuj działania poprawiające stan bhp względem porażenia prądem elektrycznym</p>	
III	Zasady bezpieczeństwa pracy na stanowisku pracy	<p>Co to jest stanowisko pracy i z jakich składa się elementów</p> <p>Jakie czynności są zabronione na danym stanowisku pracy</p> <p>Co to są środki ochrony indywidualnej, jakie środki stosujemy do ochrony głowy i twarzy</p> <p>Jakie środki ochrony indywidualnej stosujemy przy pracach domowych</p> <p>Wymień środki ochrony indywidualnej stosowane podczas jazdy na rowerze</p> <p>Wymień znane ci zasady bezpiecznego korzystania z urządzeń elektrycznych</p> <p>Co to jest odzież ostrzegawcza</p>	<p>Przedstaw klasyfikację stanowisk pracy</p> <p>Omów podstawowe czynności przed rozpoczęciem pracy na danym stanowisku pracy</p> <p>Wymień środki stosowane do ochrony kończyn</p> <p>Jakie środki ochrony indywidualnej stosujemy przy pracach porządkowych</p> <p>Wymień środki ochrony indywidualnej stosowane podczas uprawiania sportów wodnych</p> <p>W jakich warunkach zabrania się korzystania z urządzeń elektrycznych</p> <p>Jaki sprzęt chroni przed upadkiem z wysokości</p>	<p>Wymień warunki otoczenia w miejscu pracy przy organizacji stanowisk roboczych</p> <p>Omów czynności podczas pracy na danym stanowisku pracy</p> <p>Wymień środki ochrony oczu i uszu</p> <p>Jakie środki ochrony indywidualnej stosujemy przy pracach malarskich</p> <p>Wymień środki ochrony indywidualnej stosowane podczas jazdy na rolkach i desce</p> <p>Jakich włączonych urządzeń elektrycznych nie można zostawić bez dozoru</p> <p>Wymień środki ochrony indywidualnej przed hałasem i drganiami mechanicznymi</p>	<p>Jakie działania konstrukcyjne należy podjąć przy organizacji stanowisk pracy</p> <p>Wymień środki ochrony dróg oddechowych i ciała</p> <p>Jakie środki ochrony indywidualnej stosujemy przy pracy w ogrodzie</p> <p>Wymień środki ochrony indywidualnej stosowane podczas uprawiania sportów zimowych</p> <p>scharakteryzuj zasady bezpiecznego korzystania z urządzeń elektrycznych</p> <p>Wymień środki ochrony indywidualnej przed substancjami żrącymi: chemicznymi</p>	<p>Uczeń samodzielnie Wyszukuje materiały na dany temat</p> <p>zdobywa wiedzę wykraczającą poza wymagania programowe</p> <p>formułuje własne sądy na dany temat</p>
IV	Wypadki przy pracy. Zasady udzielania pierwszej pomocy	<p>Co to jest wypadek przy pracy</p> <p>W jakich sytuacjach nie przysługują świadczenia powypadkowe</p> <p>Na jakiej podstawie następuje uznanie zdarzenia za wypadek w drodze do pracy lub z pracy</p> <p>Scharakteryzuj pojęcie renty z tytułu niezdolności do pracy</p> <p>Jakie znasz przyczyny wypadków przy pracy</p> <p>Co nazywamy pierwszą pomocą na miejscu wypadku</p>	<p>Jakie inne zdarzenia traktowane są na równi z wypadkiem przy pracy</p> <p>Co to jest zasiłek chorobowy i świadczenie rehabilitacyjne</p> <p>Podaj definicję wypadku w drodze do pracy lub z pracy</p> <p>Komu przysługują dodatki pielęgnacyjny</p> <p>Jakie są najczęstsze niebezpieczne zdarzenia powodujące wypadki</p> <p>Jakie są cele udzielenia pierwszej pomocy</p>	<p>Kto ma obowiązek zawiadomienia o wypadku przy pracy i gdzie należy złożyć zawiadomienie</p> <p>Wymień świadczenia powypadkowe przysługujące poszkodowanemu pracownikowi</p> <p>Co to jest karta wypadku i kto ją wypełnia</p> <p>Kto prowadzi rejestr wypadków przy pracy i jakie dane on zawiera</p> <p>Co to jest renta szkoleniowa</p> <p>Jakie są etapy udzielania pierwszej pomocy</p>	<p>Wymień obowiązki zespołu powypadkowego</p> <p>Opis procedury postępowania powypadkowych</p> <p>Jak zabezpieczyć miejsce wypadku</p> <p>Omów dokumentację powypadkową</p> <p>Jakie działania w zakładzie pracy można zaliczyć do klasycznej profilaktyki wypadków przy pracy</p> <p>Jakich zasad należy przestrzegać przystępując do akcji ratunkowej</p>	<p>Uczeń samodzielnie Wyszukuje materiały na dany temat</p> <p>zdobywa wiedzę wykraczającą poza wymagania programowe</p> <p>formułuje własne sądy na dany temat</p>

Uczeń otrzymuje ocenę wyższą, jeśli opanował wiadomości i umiejętności dotyczące ocen niższych
Uczeń, który nie opanował zagadnień dla oceny dopuszczającej otrzymuje ocenę niedostateczną

Formy sprawdzania wiadomości:

- sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu,
- sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu,
- kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut,
- odpowiedź ustna,
- praca domowa,
- aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).

Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:

- praca na lekcji,
- udział w konkursach przedmiotowych,
- referaty,
- wykonywanie pomocy szkolnych,
- inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.

Uwagi o ocenianiu:

- uczeń raz w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),
- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),

- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,
- kartkówki nie podlegają poprawie.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: fizyka	Klasa: 1TG
Nauczyciel: Elżbieta Lenard	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze I i II
Program nauczania Program nauczania fizyki dla liceum/technikum	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Wprowadzenie(wrzesień) Przyczyny i opis ruchu prostoliniowego (październik,) Grawitacja i astronomia(listopad, grudzień) Praca, moc, energia(styczeń) Elektrostatyka(luty) Prąd elektryczny(marzec, kwiecień) Elektryczność i magnetyzm(maj, czerwiec)	
Podręczniki obowiązkowe: Odkryć fizykę1 Odkryć fizykę 2 Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: kalkulator prosty, Wybrane wzory fizyczne	
Wymagania formalne: zeszyt, podręcznik, przybory geometryczne	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none">– sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału(zapowiadany), może mieć formę testu,– sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu,– kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje 3ostatnie poprzedzające jednostki lekcyjne, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut,– odpowiedź (może mieć formę pisemną),– praca domowa,– aktywność na lekcji,	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none">– praca na lekcji,– udział w konkursach przedmiotowych,– premia za frekwencję
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none">– uczeń 2 razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),– jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela– kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny

Ocena			
Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
Wprowadzenie			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie obiekty stanowią przedmiot zainteresowania fizyki i astronomii; wskazuje ich przykłady • przelicza wielokrotności i podwielokrotności, korzystając z tabeli przedrostków jednostek • wskazuje podstawowe sposoby badania otaczającego świata w fizyce i innych naukach przyrodniczych; wyjaśnia na przykładach różnicę między obserwacją a doświadczeniem • wymienia, posługując się wybranym przykładem, podstawowe etapy doświadczenia; wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania • posługuje się pojęciem niepewności pomiaru wielkości prostych; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką, z uwzględnieniem informacji o niepewności • rozwiązuje proste zadania związane z opracowaniem wyników pomiarów; wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących z dokładności pomiaru lub danych • analizuje tekst popularnonaukowy dotyczący zastosowań fizyki w wielu dziedzinach nauki i życia (pod kierunkiem nauczyciela); wyodrębnia z tekstu informacje kluczowe i przedstawia je w różnych postaciach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje rozmiary i odległości we Wszechświecie, korzystając z infografiki zamieszczonej w podręczniku • opisuje budowę Układu Słonecznego i jego miejsce w Galaktyce; opisuje inne galaktyki • opisuje budowę materii • wykorzystuje informacje o rozmiarach i odległościach we Wszechświecie do rozwiązywania zadań • wymienia podstawowe wielkości fizyczne i ich jednostki w układzie SI, wskazuje przyrządy służące do ich pomiaru • wyjaśnia (na przykładzie) podstawowe metody opracowywania wyników pomiarów • wykonuje wybrane pomiary wielokrotne (np. długości ołówka) i wyznacza średnią jako końcowy wynik pomiaru • rozwiązuje zadania związane z opracowaniem wyników pomiarów; wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własnymi słowami główne tezy tekstu (zamieszczonego w podręczniku) <i>Fizyka – komu się przydaje</i> lub innego o podobnej tematyce • wykorzystuje informacje pochodzące z analizy tekstu popularnonaukowego do rozwiązywania zadań 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje rząd wielkości rozmiarów wybranych obiektów i odległości we Wszechświecie • wykorzystuje informacje o rozmiarach i odległościach we Wszechświecie do rozwiązywania problemów • wykorzystuje informacje pochodzące z analizy tekstu popularnonaukowego do rozwiązywania problemów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie wyszukuje (np. w internecie) i analizuje tekst popularnonaukowy dotyczący powiązań fizyki z innymi dziedzinami nauki; przedstawia wyniki analizy; posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tego tekstu
1. Przyczyny i opis ruchu prostoliniowego			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia wielkości wektorowe i wielkości skalarne; wskazuje ich przykłady 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia doświadczenie ilustrujące trzecią zasadę dynamiki na schematycznym ry- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyznacza wartość siły wypadkowej dla sił działających w dowolnych kie- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe, złożone zadania i problemy związane z:

<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem siły wraz z jej jednostką; określa cechy wektora siły; wskazuje przyrząd służący do pomiaru siły; przedstawia siłę za pomocą wektora • doświadczalnie ilustruje trzecią zasadę dynamiki, korzystając z opisu doświadczenia • opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki • rozpoznaje i nazywa siły, podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych (siły: ciężkości, nacisku, sprężystości, wporu, oporów ruchu); rozróżnia siłę wypadkową i siłę równoważącą • posługuje się pojęciem siły wypadkowej; wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla sił o jednakowych kierunkach; opisuje i rysuje siły, które się równoważą • opisuje i wskazuje przykłady względności ruchu; rozróżnia pojęcia: tor i droga • stosuje w obliczeniach związek prędkości z drogą i czasem, w jakim ta droga została przebyta; przelicza jednostki prędkości • nazywa ruchem jednostajnym prostoliniowym ruch, w którym droga przebyta w jednostkowych przedziałach czasu jest stała i tor jest linią prostą; wskazuje w otoczeniu przykłady ruchu jednostajnego prostoliniowego • wyznacza wartość prędkości i drogę z wykresów zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego; sporządza te wykresy na podstawie podanych informacji • analizuje zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki • nazywa ruchem jednostajnie przyspieszonym ruch, w którym wartość prędkości rośnie w jednostkowych przedziałach czasu o taką samą wartość, a ruchem jednostajnie opóźnionym – ruch, w którym wartość prędkości maleje w jednostkowych przedziałach czasu o taką samą wartość 	<p>sunku</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na przykładach z otoczenia wzajemność oddziaływań; analizuje i opisuje siły na przedstawionych ilustracjach • stosuje trzecią zasadę dynamiki do opisu zachowania się ciał • wyznacza graficznie siłę wypadkową dla sił działających w dowolnych kierunkach na płaszczyźnie • rozróżnia pojęcia: położenie, tor i droga • posługuje się do opisu ruchów wielkościami wektorowymi: przemieszczenie i prędkość wraz z ich jednostkami; przedstawia graficznie i opisuje wektory prędkości i przemieszczenia • porównuje wybrane prędkości występujące w przyrodzie na podstawie infografiki <i>Prędkości w przyrodzie</i> lub innych materiałów źródłowych • rozróżnia prędkość średnią i prędkość chwilową • nazywa ruchem jednostajnym prostoliniowym ruch, w którym nie zmieniają się wartości, kierunku i zwrot prędkości • opisuje ruch prostoliniowy jednostajny, posługując się zależnościami położenia i drogi od czasu • analizuje wykresy zależności $s(t)$ i $x(t)$ dla ruchu jednostajnego prostoliniowego • stosuje pierwszą zasadę dynamiki do opisu zachowania się ciał • analizuje tekst z podręcznika <i>Zasada bezwładności</i>; na tej podstawie przedstawia informacje z historii formułowania zasad dynamiki, zwłaszcza pierwszej zasady • opisuje ruch jednostajnie zmienny, posługując się pojęciem przyspieszenia jako wielkości wektorowej, wraz z jego jednostką; określa cechy wektora przyspieszenia, przedstawia go graficznie • opisuje ruch jednostajnie zmienny, posługując się zależnościami położenia, wartości prędkości i drogi od czasu • wyznacza zmianę prędkości i przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego) • interpretuje związek między siłą i masą a przyspieszeniem; opisuje związek jednostki siły (1 N) z jednostkami podstawowymi • stosuje drugą zasadę dynamiki 	<p>runkach na płaszczyźnie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na wybranym przykładzie praktyczne wykorzystanie wyznaczenia siły wypadkowej dla sił działających w dowolnych kierunkach na płaszczyźnie • wyjaśnia na wybranym przykładzie sposób określania prędkości chwilowej • wyjaśnia, dlaczego wykres zależności $x(t)$ dla ruchu jednostajnego prostoliniowego jest linią prostą • porównuje ruchy jednostajny i jednostajnie zmienny • sporządza i interpretuje wykresy zależności wartości i przyspieszenia w ruchu prostoliniowym jednostajnie zmiennym od czasu • analizuje siły działające na spadające ciało, na przykładzie skoku na spadochronie; ilustruje je schematycznym rysunkiem • wyjaśnia na przykładach różnice między opisami zjawisk obserwowanych w pojazdach poruszających się ruchem jednostajnie zmiennym, w układach inercjalnych i nieinercjalnych • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych lub zaczerpniętych z internetu, dotyczących: <ul style="list-style-type: none"> – oddziaływań – prędkości występujących w przyrodzie – występowania i skutków sił bezwładności • rozwiązuje złożone (typowe) zadania i problemy: <ul style="list-style-type: none"> – związane z wyznaczeniem siły wypadkowej – z wykorzystaniem związku prędkości z drogą i czasem, w jakim ta droga została przebyta – związane z opisem ruchu jednostajnego, wykorzystując pierwszą zasadę dynamiki – związane z ruchem jednostajnie zmiennym – związane z wykorzystaniem drugiej zasady dynamiki 	<ul style="list-style-type: none"> - wyznaczeniem siły wypadkowej - wykorzystaniem związku prędkości z drogą i czasem, w jakim ta droga została przebyta - opisem ruchu jednostajnego, - z wykorzystaniem pierwszej zasady dynamiki - ruchem jednostajnie zmiennym - wykorzystaniem drugiej zasady dynamiki - ruchem, z uwzględnieniem oporów ruchu - siłami bezwładności oraz opisami zjawisk w układach inercjalnych i nieinercjalnych • realizuje i prezentuje własny projekt związany z badaniem ruchu (inny niż opisany w podręczniku)
--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • stosuje w obliczeniach związek przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w jakim ta zmiana nastąpiła $\Delta v = a \cdot \Delta t$ • posługuje się pojęciem masy jako miary bezwładności ciał • wskazuje stałą siłę jako przyczynę ruchu jednostajnie zmiennego; formułuje drugą zasadę dynamiki • stosuje w obliczeniach związek między siłą i masą a przyspieszeniem • analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki • rozróżnia opory ruchu (opory ośrodka i tarcie); opisuje, jak siła tarcia i opory ośrodka wpływają na ruch ciał • wskazuje w otoczeniu przykłady szkodliwości i użyteczności tarcia • wskazuje przykłady zjawisk będących skutkami działania sił bezwładności • analizuje tekst <i>Przyspieszenie pojazdów</i> lub inny o podobnej tematyce; wyodrębnia z tekstu informacje kluczowe, posługuje się nimi i przedstawia je w różnych postaciach • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – jak porusza się ciało, kiedy nie działa na nie żadna siła albo kiedy wszystkie działające nań siły się równoważą – bada czynniki wpływające na siłę tarcia; bada, od czego zależy opór powietrza, korzystając z opisu doświadczenia; przedstawia wyniki doświadczenia, formułuje wnioski • rozwiązuje proste zadania lub problemy: <ul style="list-style-type: none"> – z wykorzystaniem trzeciej zasady dynamiki – związane z wyznaczaniem siły wypadkowej – z wykorzystaniem związku prędkości z drogą i czasem, w jakim ta droga została przebyta – związane z opisem ruchu jednostajnego prostoliniowego, wykorzystując pierwszą zasadę dynamiki – związane z ruchem jednostajnie zmiennym – z wykorzystaniem drugiej zasady dynamiki – związane z ruchem ciał, 	<p>miki do opisu zachowania się ciał</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i porównuje tarcie statyczne i tarcie kinetyczne; wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na siłę tarcia i od czego zależy opór powietrza • omawia rolę tarcia na wybranych przykładach • analizuje wyniki doświadczalnego badania czynników wpływających na siłę tarcia; zaznacza na schematycznym rysunku wektor siły tarcia i określa jego cechy; opracowuje wyniki doświadczenia domowego, uwzględniając niepewności pomiarowe; przedstawia wyniki na wykresie • posługuje się pojęciem siły bezwładności, określa cechy tej siły • doświadczalnie demonstruje działanie siły bezwładności, m.in. na przykładzie gwałtownie hamujących pojazdów • rozróżnia układy inercjalne i układy nieinercjalne • wykorzystuje informacje pochodzące z analizy tekstu popularnonaukowego dorozwiązywania zadań lub problemów • doświadczalnie bada: <ul style="list-style-type: none"> – równoważenie siły wypadkowej, korzystając z opisu doświadczenia – jak porusza się ciało, kiedy nie działa na nie żadna siła albo wszystkie działające nań siły się równoważą; analizuje siły działające na ciało – (za pomocą programów komputerowych) ruch ciała pod wpływem nierównoważonej siły, korzystając z jego opisu – (za pomocą programów komputerowych) zależność przyspieszenia od masy ciała i wartości siły oraz obserwuje skutki działania siły, korzystając z ich opisów; – przedstawia, analizuje i opracowuje wyniki doświadczenia, uwzględniając niepewności pomiarów; formułuje wnioski • rozwiązuje typowe zadania i problemy: <ul style="list-style-type: none"> – z wykorzystaniem trzeciej zasady dynamiki – związane z wyznaczaniem siły wypadkowej – z wykorzystaniem związku prędkości z drogą i czasem, w jakim ta droga została przebyta – związane z opisem ruchu jednostajnego prostoliniowe- 	<p>związane z ruchem, uwzględniając opory ruchu</p> <ul style="list-style-type: none"> – związane z siłami bezwładności i opisem zjawisk w układach inercjalnych i nieinercjalnych • planuje i modyfikuje przebieg doświadczeń dotyczących: <ul style="list-style-type: none"> – badania równoważenia siły wypadkowej; przedstawia graficznie i opisuje rozkład sił w doświadczeniu – badania ruchu ciała pod wpływem nierównoważonej siły (za pomocą programów komputerowych) – badania zależności przyspieszenia od masy ciała i wartości działającej siły (za pomocą programów komputerowych) oraz obserwacji skutków działania siły – badania czynników wpływających na siłę tarcia – demonstracji działania siły bezwładności • samodzielnie wyszukuje i analizuje materiały źródłowe, w tym teksty popularnonaukowe dotyczące treści rozdziału <i>Przyczyny i opis ruchu prostoliniowego</i>, np. historii formułowania zasad dynamiki; posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tych materiałów • realizuje i prezentuje projekt związany z badaniem ruchu (opisany w podręczniku); prezentuje wyniki doświadczenia domowego 		
---	---	--	--	--

<p>uwzględniając opory ruchu i wykorzystując drugą zasadę dynamiki</p> <ul style="list-style-type: none"> – związane z siłami bezwładności, w szczególności: <p>wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przelicza wielokrotności i podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z danych</p>	<p>go, z wykorzystaniem pierwszej zasady dynamiki</p> <ul style="list-style-type: none"> – związane z ruchem jednostajnie zmiennym – z wykorzystaniem drugiej zasady dynamiki – związane z ruchem ciał, uwzględniając opory ruchu – związane z siłami bezwładności i opisem zjawisk w układach inercjalnych i nieinercjalnych, w szczególności: posługuje się materiałami pomocniczymi i kalkulatorem, tworzy teksty i rysunki schematyczne w celu zilustrowania zjawiska lub problemu, wykonuje obliczenia szacunkowe i poddaje analizie otrzymany wynik • dokonuje syntezy wiedzy oprócz przyczyn i opisie ruchu prostoliniowego, uwzględniając opory ruchu i układ odniesienia; przedstawia najważniejsze pojęcia, zasady i zależności, porównuje ruchy jednostajny i jednostajnie zmienny 		
2. Ruch po okręgu i grawitacja			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia ruchy prostoliniowy i krzywoliniowy; wskazuje w otoczeniu przykłady ruchu krzywoliniowego, w szczególności ruchu po okręgu • posługuje się pojęciami okresu i częstotliwości wraz z ich jednostkami; opisuje związek jednostki częstotliwości (1 Hz) z jednostką czasu (1 s) • wyjaśnia (na przykładach), jaki skutek wywołuje siła działająca prostopadłe do kierunku ruchu • wskazuje siłę dośrodkową jako przyczynę ruchu jednostajnego po okręgu • posługuje się pojęciem siły ciężkości; stosuje w obliczeniach związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym • wskazuje w otoczeniu i opisuje przykłady oddziaływania grawitacyjnego • stwierdza, że funkcję siły dośrodkowej w ruchu ciał niebieskich pełni siła grawitacji; wskazuje siłę grawitacji jako przyczynę ruchu krzywoliniowego ciał niebieskich (planet, księżyców); określa wpływ siły grawitacji na tor ruchu tych ciał • wskazuje siłę grawitacji jako siłę dośrodkową w ruchu sa- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje ruch jednostajny po okręgu, posługując się pojęciami: okresu, częstotliwości i prędkości liniowej, wraz z ich jednostkami • rysuje i opisuje wektor prędkości liniowej w ruchu jednostajnym po okręgu, określa jego cechy • oblicza okres i częstotliwość w ruchu jednostajnym po okręgu; opisuje związek między prędkością liniową a promieniem okręgu i okresem lub częstotliwością • porównuje okresy i częstotliwości w ruchu po okręgu wybranych ciał; posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych (infografiki zamieszczonej w podręczniku) • wskazuje siłę dośrodkową jako przyczynę ruchu jednostajnego po okręgu, określa jej cechy (kierunek i zwrot); wskazuje przykłady sił pełniących funkcję siły dośrodkowej • ilustruje na schematycznym rysunku wyniki obserwacji skutków działania siły dośrodkowej • interpretuje związek między siłą dośrodkową a masą, prędkością liniową i promieniem w ruchu jednostajnym po okręgu (na podstawie wyników doświadczenia); zapisuje wzór 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rstosuje w obliczeniach związek między prędkością liniową a promieniem okręgu i okresem lub częstotliwością • wyjaśnia (na wybranym przykładzie), jak wartość siły dośrodkowej zależy od masy i prędkości ciała oraz promienia okręgu • analizuje (na wybranych przykładach ruchu) siły pełniące funkcję siły dośrodkowej • Rstosuje w obliczeniach związek między siłą dośrodkową a masą ciała, jego prędkością liniową i promieniem okręgu • posługuje się pojęciem siły odśrodkowej jako siły bezwładności działającej w układzie obracającym się • Ropisuje siły w układzie nieinercjalnym związanym z obracającym się ciałem; Romawia różnice między opisem ruchu ciał w układach inercjalnych i nieinercjalnych na przykładzie obracającej się tarczy • stosuje w obliczeniach wzór na siłę grawitacji w postaci $F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$ • przedstawia wybrane z historii informacje odkryć 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Romawia różnice między opisami ruchu ciał w układach inercjalnych i nieinercjalnych (na przykładzie innym niż obracająca się tarcza) • analizuje siły działające na ciało poruszające się z przyspieszeniem skierowanym pionowo (na przykładzie innym niż poruszająca się winda) • Ranalizuje i oblicza wskazania wagi w windzie ruszającej w dół • Rprzeprowadza wybrane obserwacje nieba za pomocą smartfona lub korzystając z mapy nieba i ich opisu; (planuje i modyfikuje ich przebieg) • Rstosuje w obliczeniach trzecie prawo Keplera dla orbit kołowych; interpretuje to prawo jako konsekwencję powszechnego ciążenia • rozwiązuje nietypowe, złożone zadania i problemy związane z: <ul style="list-style-type: none"> – opisem ruchu jednostajnego po okręgu <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystaniem związku między siłą dośrodkową a masą i prędkością ciała oraz promieniem okręgu – opisem oddziaływa-

<p>telitów wokół Ziemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rwie, jak i gdzie można przeprowadzać obserwacje astronomiczne; wymienia i przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas obserwacji nieba • stwierdza, że wagi sprężynowa i elektroniczna bezpośrednio mierzą siłę nacisku ciała, które się na nich znajduje • opisuje, jak poruszają się po niebie gwiazdy i planety, gdy obserwujemy je z Ziemi; wskazuje przyczynę pozornego ruchu nieba • przeprowadza obserwacje i doświadczenia, korzystając z ich opisów: <ul style="list-style-type: none"> – obserwację skutków działania siły dośrodkowej – doświadczenia modelowe lub obserwacje faz Księżyca i ruchu Księżyca wokół Ziemi; <p>opisuje wyniki doświadczeń i obserwacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje proste zadania i problemy związane z: <ul style="list-style-type: none"> – opisem ruchu jednostajnego po okręgu – wykorzystaniem związku między siłą dośrodkową a masą i prędkością liniową ciała oraz promieniem okręgu – opisem oddziaływania grawitacyjnego – ruchem planet i księżyców – ruchem satelitów wokół Ziemi, z wykorzystaniem wzoru na prędkość satelity – opisywaniem stanów nieważkości i przeciążenia – konsekwencjami prostoliniowego rozchodzenia się światła oraz ruchu Księżyca i Ziemi w Układzie Słonecznym – budową Układu Słonecznego, <ul style="list-style-type: none"> – w szczególności: wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przelicza wielokrotności i podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych • analizuje tekst <i>Nieoceniomy towarzysz</i>; wyodrębnia informacje kluczowe, po- 	<p>na wartość siły dośrodkowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje jakościowo (na wybranych przykładach ruchu) siły pełniące funkcję siły dośrodkowej, np. siły: tarcia, elektrostatyczną, naprężenia nici • nazywa obracający się układ odniesienia układem nieinercyjnym • wskazuje siłę grawitacji jako przyczynę spadania ciał • formułuje prawo powszechnego ciążenia; posługuje się prawem powszechnego ciążenia do opisu oddziaływania grawitacyjnego; ilustruje na rysunku schematycznym siły oddziaływania grawitacyjnego • podaje i interpretuje wzór na siłę grawitacji w postaci $F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$; posługuje się pojęciem stałej grawitacji; podaje jej wartość, korzystając z materiałów pomocniczych • wskazuje siłę grawitacji jako siłę dośrodkową w ruchu po orbicie kołowej; wyjaśnia, dlaczego planety krążą wokół Słońca, a księżyce – wokół planet, a nie odwrotnie • wyjaśnia, dlaczego Księżyc nie spada na Ziemię; ilustruje na rysunku schematycznym siły oddziaływania grawitacyjnego między tymi ciałami • przedstawia wybrane informacje z historii odkryć związanych z grawitacją, w szczególności teorię ruchu Księżyca, na podstawie analizy tekstów z podręcznika: <i>Jak można zmierzyć masę Ziemi i Działo Newtona</i> • Ropisuje wygląd nieba nocą oraz widomy obrót nieba w ciągu doby, wyjaśnia z czego on wynika; posługuje się pojęciami: Gwiazda Polarne, gwiazdozbiory • omawia ruch satelitów wokół Ziemi; posługuje się pojęciem satelity geostacjonarnej, omawia jego ruch i możliwości wykorzystania • podaje i interpretuje wzór na prędkość satelity; oblicza wartość prędkości na orbicie kołowej o dowolnym promieniu • przedstawia najważniejsze fakty z historii lotów kosmicznych i wymienia przykłady zastosowania satelitów (na podstawie informacji zamieszczonych w podręczniku) • opisuje stan nieważkości i stan przeciążenia; podaje warunki i przykłady ich występowania • Ropisuje warunki i podaje przykłady występowania stanu 	<p>związanych z grawitacją, w szczególności teorię ruchu Księżyca, na podstawie analizy tekstu wybranego samodzielnie</p> <ul style="list-style-type: none"> • ilustruje właściwości siły grawitacji, posługując się analogią – porównuje ruch piłeczki przyklepionej do sznurka z ruchem Księżyca wokół Ziemi • opisuje wzajemne oddziaływanie się dwóch przyciągających się ciał na przykładzie podwójnych układów gwiazd • Rkorzysta ze stron internetowych pomocnych podczas obserwacji astronomicznych • Rwyjaśnia, jak korzystać z papierowej lub internetowej mapy nieba wyprowadza wzór na prędkość satelity; rozróżnia prędkości kosmiczne pierwszą i drugą • przedstawia najważniejsze fakty z historii lotów kosmicznych; podaje przykłady zastosowania satelitów (na podstawie samodzielnie wybranych materiałów źródłowych) • wyjaśnia, czym jest nieważkość panująca w statku kosmicznym • analizuje siły działające na ciało poruszające się z przyspieszeniem skierowanym pionowo (na przykładzie windy); ilustruje je na schematycznym rysunku Ropisuje jakościowo stan niedociążenia, opisuje warunki i podaje przykłady jego występowania • analizuje i oblicza wskazania wagi w windzie ruszającej w górę • wyjaśnia, kiedy następuje zaćmienie Księżyca, a kiedy – zaćmienie Słońca; ilustruje to na rysunkach schematycznych • Rwymienia prawa rządzące ruchem planet wokół Słońca i ruchem księżyców wokół planet • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych i internetu, dotyczącymi: <ul style="list-style-type: none"> – ruchu po okręgu – występowania faz Księżyca oraz zaćmień Księżyca i Słońca 	<p>nia grawitacyjnego</p> <ul style="list-style-type: none"> – ruchem planet i księżyców – ruchem satelitów wokół Ziemi, z wykorzystaniem wzoru na prędkość satelity – opisywaniem stanów: nieważkości, przeciążenia i Rniedociążenia – konsekwencjami ruchu Księżyca i Ziemi w Układzie Słonecznym – budową Układu Słonecznego oraz ruchem planet wokół Słońca i ruchem księżyców wokół planet • realizuje i prezentuje własny projekt związany z ruchem po okręgu i grawitacją
---	--	--	--

<p>sługuje się nimi i przedstawia je w różnych postaciach</p>	<p>niedociążenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje wygląd powierzchni Księżyca oraz jego miejsce i ruch w Układzie Słonecznym • wyjaśnia mechanizm powstawania faz Księżyca i zaćmień jako konsekwencje prostoliniowego rozchodzenia się światła w ośrodku jednorodnym • opisuje budowę Układu Słonecznego i jego miejsce w Galaktyce; posługuje się pojęciami jednostki astronomicznej i roku świetlnego • opisuje budowę planet Układu Słonecznego oraz innych obiektów Układu Słonecznego • opisuje rozwój astronomii od czasów Kopernika do czasów Newtona • przeprowadza doświadczenia i obserwacje: <ul style="list-style-type: none"> – doświadczalnie bada związek między siłą dośrodkową a masą, prędkością liniową i promieniem w ruchu jednostajnym po okręgu – obserwuje stan przeciężenia i stan nieważkości oraz pozorne zmiany ciężaru w windzie, korzystając z ich opisu; <p>przedstawia, opisuje, analizuje i opracowuje wyniki doświadczeń i obserwacji, uwzględniając niepewności pomiarów; formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje typowe zadania i problemy związane z: <ul style="list-style-type: none"> – opisem ruchu jednostajnego po okręgu – wykorzystaniem związku między siłą dośrodkową a masą i prędkością liniową ciała oraz promieniem okręgu – oddziaływaniem grawitacyjnym oraz ruchem planet i księżyców – obserwacjami nieba – ruchem satelitów wokół Ziemi, – z wykorzystaniem wzoru na prędkość satelity – opisywaniem stanów nieważkości i przeciężenia – konsekwencjami prostoliniowego rozchodzenia się światła oraz ruchu Księżyca i Ziemi w Układzie Słonecznym – budową Układu Słonecznego, <p>w szczególności: posługuje się materiałami pomocniczymi, w tym tablicami fizycznymi oraz kartą wybranych wzorów i stałych fizykochemicznych; wykonuje obliczenia szacunkowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozwoju astronomii • rozwiązuje złożone (typowe) zadania i problemy związane z: <ul style="list-style-type: none"> – opisem ruchu jednostajnego po okręgu – wykorzystaniem zależności między siłą dośrodkową a masą i prędkością ciała oraz promieniem okręgu – opisem oddziaływania grawitacyjnego – ruchem planet i księżyców – ruchem satelitów wokół Ziemi, z wykorzystaniem wzoru na prędkość satelity – opisywaniem stanów: nieważkości, przeciężenia i niedociążenia – konsekwencjami ruchu Księżyca i Ziemi w Układzie Słonecznym – budową Układu Słonecznego oraz ruchem planet wokół Słońca, a księżyców – wokół planet • planuje i modyfikuje przebieg doświadczalnego badania związku między siłą dośrodkową a masą, prędkością liniową i promieniem w ruchu jednostajnym po okręgu • przeprowadza obserwacje astronomiczne, np. faz Venus, księżyców Jowisza i pierścieni Saturna; opisuje wyniki obserwacji • realizuje i prezentuje projekt <i>Satelity</i> (opisany w podręczniku) • samodzielnie wyszukuje i analizuje tekst popularnonaukowy dotyczący ruchu po okręgu i grawitacji, posługuje się informacjami pochodzącymi z jego analizy 		
---	--	---	--	--

	<p>i poddaje analizie otrzymany wynik; przeprowadza obliczenia liczbowe, posługując się kalkulatorem</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje informacje pochodzące z analizy tekstu <i>Nieoceniony towarzysz</i> do rozwiązywania zadań i problemów dokonuje syntezy wiedzy o ruchu po okręgu i grawitacji; przedstawia najważniejsze pojęcia, zasady i zależności 		
3. Praca, moc, energia			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami: pracy mechanicznej, energii kinetycznej, energii potencjalnej grawitacji, energii potencjalnej sprężystości, energii wewnętrznej, wraz z ich jednostkami; wskazuje przykłady wykonywania pracy w życiu codziennym i w sensie fizycznym; opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii stosuje w obliczeniach związek pracy z siłą i drogą, na jakiej ta praca została wykonana, gdy kierunek działania siły jest zgodny z kierunkiem ruchu ciała doświadczalnie wyznacza wykonaną pracę, korzystając z opisu doświadczenia opisuje różne formy energii, posługując się przykładami z otoczenia; wykazuje, że energię wewnętrzną układu można zmienić, wykonując nad nim pracę lub przekazując doń energię w postaci ciepła posługuje się pojęciami: energii kinetycznej, energii potencjalnej i energii mechanicznej, wraz z ich jednostkami opisuje sposoby obliczania energii potencjalnej i energii kinetycznej; wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji posługuje się pojęciami: energii kinetycznej, energii potencjalnej, energii mechanicznej i energii wewnętrznej, wraz z ich jednostkami formułuje zasadę zachowania energii formułuje zasadę zachowania energii mechanicznej; wyjaśnia, kiedy można ją stosować wskazuje i opisuje przykłady przemian energii na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje na przykładach, że siła działająca przeciwnie do kierunku ruchu wykonuje pracę ujemną, a gdy siła jest prostopadła do kierunku ruchu, praca jest równa zero opracowuje i analizuje wyniki doświadczalnego wyznaczenia wykonanej pracy, uwzględniając niepewności pomiarowe analizuje przekazywanie energii (na wybranym przykładzie) stosuje w obliczeniach wzory na energię potencjalną i energię kinetyczną oraz związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym porównuje ciężar i energię potencjalną na różnych ciałach niebieskich, korzystając z tabeli wartości przyspieszenia grawitacyjnego wykorzystuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk zachodzących w otoczeniu stosuje w obliczeniach zasadę zachowania energii mechanicznej; wykazuje jej użycie w opisie spadku swobodnego analizuje przemiany energii (na wybranym przykładzie) opisuje związek jednostki mocy z jednostkami podstawowymi wyjaśnia związek energii zużytej przez dane urządzenie w określonym czasie z mocą tego urządzenia, $E = P \cdot t$ stosuje ten związek w obliczeniach; posługuje się pojęciem kilowatogodziny wykorzystuje informacje zawarte w tekście <i>Nowy rekord zapotrzebowania na moc</i> do rozwiązywania zadań lub problemów posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy zamieszczonych w podręczniku tekstów dotyczących mocy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> Analizuje zależność pracy od kąta między wektorem siły a kierunkiem ruchu ciała posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych, lub z internetu, dotyczących energii, przemian energii i pracy mechanicznej oraz historii odkryć z nimi związanych rozwiązuje złożone (typowe) zadania i problemy związane z: <ul style="list-style-type: none"> energiami i pracą mechaniczną obliczaniem energii potencjalnej i energii kinetycznej przemianami energii, wykorzystaniem zasady zachowania energii mechanicznej mocą i wykorzystaniem związku mocy z pracą lub energią i czasem planuje i modyfikuje przebieg doświadczalnego badania przemian energii mechanicznej planuje i przeprowadza doświadczenie – wyznacza moc swojego organizmu podczas rozpędzania się na rowerze; opracowuje wyniki doświadczenia, uwzględniając niepewności pomiarowe samodzielnie wyszukuje i analizuje materiały źródłowe, w tym teksty popularnonaukowe dotyczące mocy i energii; posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tych materiałów realizuje i prezentuje projekt <i>Pożywienie to też energia</i> (opisany w podręczniku); prezentuje wyniki doświadczenia domowego <i>Moc rowerzysty</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje nietypowe, złożone zadania i problemy związane z: <ul style="list-style-type: none"> energiami i pracą mechaniczną obliczaniem energii potencjalnej i energii kinetycznej przemianami energii i wykorzystaniem zasady zachowania energii mechanicznej mocą i wykorzystaniem związku mocy z pracą lub energią i czasem realizuje i prezentuje własny projekt związany z pracą, mocą i energią (inny niż opisany w podręczniku)

<p>podstawie własnych obserwacji oraz infografiki <i>Przykłady przemian energii</i> (lub innych materiałów źródłowych)</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem mocy wraz z jej jednostką; porównuje moce różnych urządzeń • podaje i interpretuje wzór na obliczanie mocy; stosuje w obliczeniach związek mocy z pracą i czasem, w jakim ta praca została wykonana • analizuje tekst <i>Nowy rekord zapotrzebowania na moc</i>; wyodrębnia z niego informacje kluczowe, posługuje się nimi i przedstawia je w różnych postaciach • rozwiązuje proste zadania i problemy związane z: <ul style="list-style-type: none"> – energią i pracą mechaniczną – obliczaniem energii potencjalnej i energii kinetycznej – przemianami energii i wykorzystaniem zasady zachowania energii mechanicznej – mocą i wykorzystaniem związku mocy z pracą lub energią i czasem, w szczególności: <p>wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu, wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych</p>	<p>i energii</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – bada przemiany energii mechanicznej – bada przemiany energii, korzystając z ich opisów; <p>przedstawia i analizuje wyniki doświadczeń, formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje typowe zadania i problemy związane z: <ul style="list-style-type: none"> – energią i pracą mechaniczną – obliczaniem energii potencjalnej i energii kinetycznej – przemianami energii i wykorzystaniem zasady zachowania energii mechanicznej – mocą i wykorzystaniem związku mocy z pracą lub energią i czasem, w szczególności: posługuje się materiałami pomocniczymi, w tym tablicami fizycznymi oraz kartą wybranych wzorów i stałych fizykochemicznych, wykonuje obliczenia szacunkowe i poddaje analizie otrzymany wynik, wykonuje obliczenia liczbowe, posługując się kalkulatorem • dokonuje syntezy wiedzy o pracy, mocy i energii; przedstawia najważniejsze pojęcia, zasady i zależności, porównuje ruchy jednostajny i jednostajnie zmienny 			
O c e n a				
Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry	
4. Elektrostatyka				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje na przykładach elektryzowanie ciał przez potarcie i dotyk; wyjaśnia, że te zjawiska polegają na przemieszczaniu się elektronów • informuje, kiedy naelektryzowane ciała się przyciągają, a kiedy odpychają; opisuje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia mechanizm zjawiska elektryzowania ciał, odwołując się do budowy materii i modelu atomu; określa ładunek protonu, elektronu i atomu • informuje, że ładunek 1 C to ładunek około $6,24 \cdot 10^{18}$ protonów; posługuje się wartością ładunku elementarnego równą 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje na wybranych przykładach praktyczne wykorzystanie oddziaływań elektrostatycznych (np. kserograf, drukarka laserowa) • wyjaśnia mechanizm przyciągania ciała elektrycznie obojętnego (przewodnika 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje złożone (nietypowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – związane z wykorzystaniem prawa Coulomba 	

<p>jakościowo oddziaływanie ładunków jednoimiennych i różnoimiennych</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje zjawiska elektryzowania ciał, posługując się pojęciem <i>ładunku elektrycznego</i>; rozróżnia dwa rodzaje ładunków elektrycznych • posługuje się pojęciem <i>ładunku elektrycznego</i> jako wielokrotności ładunku elementarnego; stosuje jednostkę ładunku elektrycznego • podaje zasadę zachowania ładunku elektrycznego • posługuje się pojęciem <i>siły elektrycznej</i> i wyjaśnia, od czego ona zależy • odróżnia przewodniki od izolatorów i wskazuje ich przykłady • informuje, kiedy mamy do czynienia z polem elektrycznym, i wskazuje przykłady jego występowania w otaczającej rzeczywistości • informuje, że w nienaładowanym przewodniku ładunki elektryczne rozmieszczone są równomiernie, a nadmiarowe ładunki – bez względu na znak – powodują elektryzowanie tylko zewnętrznej powierzchni przewodnika • omawia zasady ochrony przed burzą • posługuje się pojęciem <i>napięcia elektrycznego</i> wraz z jego jednostką • doświadczalnie bada oddziaływanie ciał naelektryzowanych, korzystając z opisu doświadczenia; opisuje wyniki obserwacji, formułuje wnioski • rozwiązuje proste zadania lub problemy: <ul style="list-style-type: none"> – dotyczące ładunków elektrycznych i oddziaływań ciał naelektryzowanych – związane z obliczaniem ładunku naelektryzowanych ciał i wykorzystaniem zasady zachowania ładunku – związane z wykorzystaniem prawa Coulomba – związane z opisem pola elektrycznego – związane z rozkładem ładunków w przewodnikach – dotyczące kondensatorów, w szczególności: wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, 	<p>w przybliżeniu $1,6 \cdot 10^{-19}$ C do opisu zjawisk i obliczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się zasadą zachowania ładunku i stosuje ją do obliczania ładunku naelektryzowanych ciał • opisuje budowę elektroskopu i zasadę jego działania • formułuje i interpretuje prawo Coulomba oraz zapisuje wzór opisujący to prawo; porównuje prawo Coulomba z prawem powszechnego ciążenia • oblicza wartość siły wzajemnego oddziaływania ładunków, stosując prawo Coulomba; posługuje się pojęciem <i>stałej elektrycznej</i>; zaznacza wektory sił elektrycznych i opisuje je • opisuje przemieszczanie się ładunków w przewodnikach pod wpływem oddziaływania ładunku zewnętrznego • posługuje się pojęciem <i>pola elektrycznego</i> do opisu oddziaływań elektrycznych • wymienia źródła wysokiego napięcia używane w doświadczeniach z elektrostatyki i opisuje zasady bezpiecznego korzystania z nich • informuje, że zmiana w polu elektrycznym nie następuje natychmiast, lecz rozchodzi się z prędkością światła • posługuje się pojęciem <i>linii pola elektrycznego</i>; ilustruje graficznie pole elektryczne za pomocą linii pola, określa i zaznacza ich zwrot na schematycznych rysunkach • opisuje pole jednorodne; szkicuje linie pola jednorodnego i zaznacza ich zwrot; określa kierunek i zwrot sił elektrycznych na podstawie rysunku linii pola • opisuje jakościowo rozkład ładunków w przewodnikach i znikanie pola elektrycznego wewnątrz przewodnika (klatka Faradaya) • opisuje kondensator jako układ dwóch przeciwnie naładowanych przewodników, między którymi istnieje napięcie elektryczne, oraz jako urządzenie magazynujące energię • określa miarę napięcia jako różnicę energii w przeliczeniu na jednostkę ładunku; interpretuje i stosuje w obliczeniach wzór $U = \frac{\Delta E}{q}$ • wskazuje praktyczne zastosowania kondensatorów • przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisu: <ul style="list-style-type: none"> – bada oddziaływanie ciała naelektryzowanego i ciał elektrycznie obojętnych – doświadczalnie ilustruje 	<p>lub izolatora) przez ciało naelektryzowane</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że zmiana w polu elektrycznym nie następuje natychmiast, lecz rozchodzi się z prędkością światła • interpretuje zagęszczenie linii pola elektrycznego • ^Dopisuje pole centralne; szkicuje linie pola centralnego • uzasadnia, że w nienaładowanym przewodniku ładunki elektryczne rozmieszczone są równomiernie, a nadmiarowe ładunki – bez względu na znak – powodują elektryzowanie tylko zewnętrznej powierzchni przewodnika • ^Dwyjaśnia działanie metalowego ostrza i opisuje zjawisko jonizacji oraz właściwości zjonizowanego powietrza • ^Dopisuje – na przykładzie piorunochronu – wykorzystanie właściwości metalowego ostrza • wyjaśnia działanie kondensatora jako układu dwóch przeciwnie naładowanych przewodników, między którymi istnieje napięcie elektryczne, oraz jako urządzenia magazynującego energię • omawia na wybranych przykładach (np. lampy błyskowej, defibrylatora) praktyczne zastosowania kondensatorów; omawia wykorzystanie superkondensatorów • wykorzystuje informacje dotyczące kondensatorów do rozwiązywania zadań lub problemów i wyjaśniania zjawisk • rozwiązuje złożone (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – związane z wykorzystaniem prawa Coulomba – związane z opisem pola elektrycznego – związane z rozkładem ładunków w przewodnikach – dotyczące kondensatorów; uzasadnia odpowiedzi • przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisów: <ul style="list-style-type: none"> – bada znak ładunku naelektryzowanych ciał – buduje elektroskop i wykorzystuje go do prze- 	<ul style="list-style-type: none"> – związane z opisem pola elektrycznego – związane z rozkładem ładunków w przewodnikach – dotyczące kondensatorów; uzasadnia stwierdzenia i odpowiedzi • realizuje i prezentuje własny projekt związany z tematyką rozdziału <i>Elektrostatyka</i> (inny niż opisany w podręczniku); formułuje i weryfikuje hipotezy; planuje i modyfikuje przebieg doświadczenia
---	---	---	---

<p>przedstawia je w różnych postaciach, przelicza wielokrotności i podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje tekst <i>Ciekawa nauka wokół nas</i>; wyodrębni z niego informacje kluczowe i posługuje się nimi 	<p>pole elektryczne oraz układ linii pola wokół przewodnika</p> <ul style="list-style-type: none"> – bada rozkład ładunków w przewodniku – doświadczalnie demonstruje przekaz energii podczas rozładowywania się kondensatora (np. lampa błyskowa, przeskok iskry); <p>przedstawia, opisuje, analizuje i wyjaśnia wyniki obserwacji lub doświadczenia, formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje typowe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – dotyczące ładunków elektrycznych i oddziaływań ciał naelektryzowanych – związane z obliczaniem ładunku naelektryzowanych ciał i wykorzystaniem zasady zachowania ładunku – związane z wykorzystaniem prawa Coulomba – związane z opisem pola elektrycznego – związane z rozkładem ładunków w przewodnikach; <p>posługuje się kartą wybranych wzorów i stałych oraz kalkulatorem; tworzy teksty i rysunki schematyczne w celu zilustrowania zjawiska bądź problemu, prowadzi obliczenia szacunkowe i poddaje analizie otrzymany wynik; uzasadnia odpowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje syntezy wiedzy z elektrostatyki; przedstawia najważniejsze pojęcia, zasady i zależności • analizuje przedstawione materiały źródłowe, w tym teksty popularnonaukowe lub zaczerpnięte z internetu, dotyczące treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>, w szczególności: ładunków elektrycznych i oddziaływań elektrostatycznych, rozkładu ładunków w przewodnikach oraz kondensatorów; przedstawia własnymi słowami główne tezy; posługuje się informacjami pochodzącymi z tych materiałów i wykorzystuje je do rozwiązywania zadań 	<p>przewodzenia doświadczenia, opisuje i wyjaśnia wyniki obserwacji</p> <ul style="list-style-type: none"> – ^Dbada pole elektryczne wokół metalowego ostrza • poszukuje materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych, dotyczących treści rozdziału <i>Elektrostatyka</i>, i analizuje je; posługuje się informacjami pochodzącymi z tych materiałów i wykorzystuje je do rozwiązywania zadań lub problemów • realizuje i prezentuje opisany w podręczniku projekt <i>Burze małe i duże</i>; prezentuje wyniki doświadczeń domowych; formułuje i weryfikuje hipotezy 	
5. Prąd elektryczny			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje przepływ prądu w obwodach jako ruch elektronów swobodnych albo jonów w przewodnikach; opisuje warunki przepływu prądu elektrycznego i określa jego kierunek • rozróżnia symbole graficzne podstawowych elementów obwodów elektrycznych • posługuje się pojęciem <i>napięcia elektrycznego</i> wraz z jego jednostką 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rysuje schematy obwodów składających się z jednego źródła energii, jednego odbiornika i wyłącznika, posługując się symbolami graficznymi tych elementów; zaznacza kierunek przepływu prądu elektrycznego • podaje definicję napięcia elektrycznego i wzór na jego obliczanie • interpretuje oraz stosuje w obliczeniach związek między natężeniem prądu a ładunkiem i czasem jego przepływu przez 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ^Dodróżnia pojęcia <i>amperogodziny</i> i <i>miliamperogodziny</i> używane do określania pojemności baterii od pojęcia <i>pojemności kondensatora</i> • posługuje się miernikiem uniwersalnym, wybiera odpowiedni zakres pomiaru i odczytuje wynik; oblicza (szacuje) niepewność pomiaru napięcia lub natężenia prądu, stosując uproszczone reguły • uzasadnia, że zasada dodawania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje przepływ prądu w obwodach jako ruch elektronów swobodnych albo jonów w przewodnikach; opisuje warunki przepływu prądu elektrycznego i określa jego kierunek • rozróżnia symbole graficzne podstawowych elementów obwodów elektrycznych • posługuje się pojęciem

<ul style="list-style-type: none"> rozróżnia pojęcia <i>natężenie prądu</i> i <i>napięcie elektryczne</i>; posługuje się pojęciem <i>natężenia prądu</i> wraz z jego jednostką wskazuje przyrządy pomiarowe służące do pomiaru napięcia i natężenia prądu elektrycznego oraz ich symbole graficzne wymienia sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego; rozróżnia połączenia szeregowo i równoległe, wskazuje ich przykłady posługuje się pojęciem <i>węzła</i> (połączenia przewodów); wskazuje węzły w przedstawionym obwodzie elektrycznym formułuje pierwsze prawo Kirchhoffa jako przykład zasady zachowania ładunku; wskazuje zastosowanie tego prawa m.in. w przypadku obwodu składającego się z połączonych równoległe odbiorników prądu formułuje prawo Ohma posługuje się pojęciem <i>oporu elektrycznego</i> jako własnością przewodnika; posługuje się jednostką oporu rozróżnia metale i półprzewodniki wyróżnia formy energii, na jakie jest zamieniana energia elektryczna; wskazuje źródła energii elektrycznej i odbiorniki; omawia przykłady zastosowania energii elektrycznej posługuje się pojęciami <i>energii elektrycznej</i> i <i>mocy prądu elektrycznego</i> wraz z ich jednostkami analizuje tekst <i>Energia na czarnej godzinie</i>; wyodrębnia informacje kluczowe i posługuje się nimi przeprowadza doświadczenie, korzystając z jego opisu: buduje – według podanego schematu – obwód elektryczny składający się ze źródła napięcia, odbiornika – żarówki, wyłącznika i przewodów; opisuje wyniki obserwacji, formułuje wnioski posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przedstawionych materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych, dotyczących obwodów elektrycznych i prądu elektrycznego rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> związane z opisywaniem, rysowaniem 	<p>przekrój poprzeczny przewodnika</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia funkcję baterii w obwodzie elektrycznym i porównuje ją z kondensatorem posługuje się pojęciami <i>amperogodziny</i> i <i>miliamperogodziny</i> jako jednostkami ładunku używanymi do określania pojemności baterii wyjaśnia, jak zmierzyć napięcie między punktami w obwodzie, w którym płynie prąd elektryczny; opisuje sposób podłączania do obwodu woltomierza i amperomierza omawia różnice między połączeniem szeregowym a połączeniem równoległym elementów obwodu elektrycznego uzasadnia na podstawie zasady zachowania ładunku, że przy połączeniu szeregowym natężenie prądu jest takie samo w każdym punkcie obwodu opisuje zasadę dodawania napięć w układzie ogniw połączonych szeregowo i jej związek z zasadą zachowania energii; opisuje jej wykorzystanie opisuje sumowanie napięć w obwodzie na przykładzie szeregowego połączenia odbiorników energii elektrycznej stosuje pierwsze prawo Kirchhoffa do wyznaczania natężeń prądów płynących w rozgałęzionym obwodzie sporządza wykres zależności $I(U)$; właściwie skaluje, oznacza i dobiera zakresy osi; dopasowuje prostą do danych przedstawionych w postaci wykresu; rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie wykresu interpretuje prawo Ohma i opisuje warunki, w jakich ono obowiązuje stosuje w obliczeniach proporcjonalność natężenia prądu stałego do napięcia dla przewodników (prawo Ohma) interpretuje pojęcie <i>oporu elektrycznego</i> wyjaśnia, skąd się bierze opór elektryczny; opisuje jakościowo zależność oporu od wymiarów przewodnika i rodzaju substancji, z jakiej go wykonano stosuje w obliczeniach związek między napięciem a natężeniem prądu i oporem elektrycznym wyjaśnia, czym są oporniki i potencjometry, wskazuje ich przykłady i zastosowanie; omawia zastosowanie omomierza omawia zależność oporu od temperatury dla metali i półprzewodników porównuje przewodniki, izolatory i półprzewodniki, wskazuje ich przykłady i zastosowania interpretuje i stosuje 	<p>nia napięć w układzie ogniw połączonych szeregowo wynika z zasady zachowania energii</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia sumowanie napięć na przykładzie szeregowego połączenia odbiorników energii elektrycznej interpretuje pierwsze prawo Kirchhoffa jako przykład zasady zachowania ładunku uwzględnia niepewności pomiarowe przy sporządzaniu wykresu zależności $I(U)$; interpretuje nachylenie prostej dopasowanej do danych przedstawionych w postaci tego wykresu uzasadnia zależność oporu od wymiarów przewodnika i rodzaju substancji, z jakiej go wykonano wyznacza opór elektryczny na podstawie wykresu zależności $I(U)$; stawia hipotezy buduje potencjometr i bada jego działanie w obwodzie elektrycznym z żarówkami, korzystając z opisu doświadczenia; formułuje wnioski przedstawia i porównuje na wykresach zależność oporu od temperatury dla metali i półprzewodników wyjaśnia, dlaczego wraz ze wzrostem temperatury opór przewodnika rośnie, a opór półprzewodnika maleje (do pewnej granicy); opisuje na wybranych przykładach praktyczne wykorzystanie tych zależności uwzględnia straty energii w obliczeniach związanych z wykorzystaniem związku między energią i mocą prądu a napięciem i natężeniem prądu oraz danych znamionowych urządzeń elektrycznych rozwiązuje złożone (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> związane z wykorzystaniem wzorów na napięcie elektryczne i natężenie prądu elektrycznego związane z pomiarem napięcia elektrycznego i natężenia prądu związane z połączeniami szeregowym i równoległym elementów obwodu elektrycznego związane z wykorzystaniem pierwszego prawa Kirchhoffa związane z wykorzystaniem prawa Ohma 	<p><i>napięcia elektrycznego</i> wraz z jego jednostką</p> <ul style="list-style-type: none"> rozróżnia pojęcia <i>natężenie prądu</i> i <i>napięcie elektryczne</i>; posługuje się pojęciem <i>natężenia prądu</i> wraz z jego jednostką wskazuje przyrządy pomiarowe służące do pomiaru napięcia i natężenia prądu elektrycznego oraz ich symbole graficzne wymienia sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego; rozróżnia połączenia szeregowo i równoległe, wskazuje ich przykłady posługuje się pojęciem <i>węzła</i> (połączenia przewodów); wskazuje węzły w przedstawionym obwodzie elektrycznym formułuje pierwsze prawo Kirchhoffa jako przykład zasady zachowania ładunku; wskazuje zastosowanie tego prawa m.in. w przypadku obwodu składającego się z połączonych równoległe odbiorników prądu formułuje prawo Ohma posługuje się pojęciem <i>oporu elektrycznego</i> jako własnością przewodnika; posługuje się jednostką oporu rozróżnia metale i półprzewodniki wyróżnia formy energii, na jakie jest zamieniana energia elektryczna; wskazuje źródła energii elektrycznej i odbiorniki; omawia przykłady zastosowania energii elektrycznej posługuje się pojęciami <i>energii elektrycznej</i> i <i>mocy prądu elektrycznego</i> wraz z ich jednostkami analizuje tekst <i>Energia na czarnej godzinie</i>; wyodrębnia informacje kluczowe i posługuje się nimi przeprowadza doświadczenie, korzystając z jego opisu: buduje – według podanego schematu – obwód elektryczny składający się ze źródła napięcia, odbiornika – żarówki, wyłącznika i przewodów; opisuje wyniki obserwacji, formułuje wnioski posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przedstawionych materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych,
---	---	---	---

<p>i analizowaniem obwodów elektrycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> – związane z wykorzystaniem wzorów na napięcie elektryczne i natężenie prądu elektrycznego – związane z pomiarem napięcia i natężenia prądu – związane z połączeniami szeregowym i równoległym elementów obwodów elektrycznych – związane z wykorzystaniem pierwszego prawa Kirchhoffa – związane z wykorzystaniem prawa Ohma – związane z oporem elektrycznym – związane z zależnością oporu elektrycznego od temperatury – dotyczące energii elektrycznej i mocy prądu elektrycznego; <p>wyodrębnia z tekstów, tabel, wykresów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przelicza wielokrotności i podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych</p>	<p>w obliczeniach związek między energią elektryczną a mocą prądu elektrycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, od czego zależy moc prądu elektrycznego; interpretuje i stosuje w obliczeniach związek między mocą prądu a napięciem i natężeniem prądu • wykorzystuje w obliczeniach dane znamionowe urządzeń elektrycznych • analizuje tekst z podręcznika <i>Pożytek z pomyłek i przypadków</i>; przedstawia wybrane informacje z historii odkryć kluczowych dla rozwoju elektryczności • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przedstawionych materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych lub zaczerpniętych z internetu, związanych z zależnością oporu od temperatury oraz energią elektryczną i mocą prądu elektrycznego • przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisów: <ul style="list-style-type: none"> – porównuje napięcia uzyskane na bateriach nieobciążonej i obciążonej – mierzy natężenie prądu w różnych punktach obwodu i bada dodawanie napięć w układzie ogniwo połączonych szeregowo – doświadczalnie demonstruje pierwsze prawo Kirchhoffa i bada połączenie równoległe baterii – bada zależność między napięciem a natężeniem prądu – sprawdza prawo Ohma dla żarówki i grafitu; <p>buduje obwody elektryczne według przedstawionych schematów, odczytuje wskazania mierników, zapisuje wyniki pomiarów wraz z jednostką, z uwzględnieniem informacji o niepewności pomiarowej, analizuje wyniki pomiarów, formułuje wnioski</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje typowe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – związane z opisywaniem, rysowaniem i analizowaniem obwodów elektrycznych – związane z wykorzystaniem wzorów na napięcie elektryczne i natężenie prądu elektrycznego – związane z pomiarami napięcia i natężenia prądu – związane z połączeniami szeregowym i równoległym elementów obwodu elektrycznego – związane z wykorzystaniem pierwszego prawa Kirchhoffa – związane z wykorzystaniem prawa Ohma – związane z oporem elektrycz- 	<ul style="list-style-type: none"> – związane z oporem elektrycznym – związane z zależnością oporu od temperatury – dotyczące energii elektrycznej i mocy prądu elektrycznego; <p>uzasadnia odpowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • planuje i modyfikuje przebieg doświadczeń opisanych w podręczniku, formułuje i weryfikuje hipotezy, opracowuje i analizuje wyniki pomiarów z uwzględnieniem niepewności pomiarowych • poszukuje materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych lub z internetu, dotyczących treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>, i analizuje je. Dotyczy to w szczególności materiałów: <ul style="list-style-type: none"> – dotyczących obwodów elektrycznych i prądu elektrycznego – związanych z zależnością oporu od temperatury – związanych z energią elektryczną i mocą prądu elektrycznego; <p>posługuje się informacjami pochodzącymi z tych materiałów i wykorzystuje je do rozwiązywania zadań lub problemów</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizuje i prezentuje opisany w podręczniku projekt <i>Jak działają baterie</i>; prezentuje wyniki doświadczeń domowych 	<p>dotyczących obwodów elektrycznych i prądu elektrycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Prąd elektryczny</i>, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – związane z opisywaniem, rysowaniem i analizowaniem obwodów elektrycznych – związane z wykorzystaniem wzorów na napięcie elektryczne i natężenie prądu elektrycznego – związane z pomiarem napięcia i natężenia prądu – związane z połączeniami szeregowym i równoległym elementów obwodów elektrycznych – związane z wykorzystaniem pierwszego prawa Kirchhoffa – związane z wykorzystaniem prawa Ohma – związane z oporem elektrycznym – związane z zależnością oporu elektrycznego od temperatury – dotyczące energii elektrycznej i mocy prądu elektrycznego; <p>wyodrębnia z tekstów, tabel, wykresów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przelicza wielokrotności i podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych</p>
--	---	---	---

	<p style="text-align: center;">nym</p> <ul style="list-style-type: none"> – związane z zależnością oporu od temperatury – dotyczące energii elektrycznej i mocy prądu elektrycznego; <p>posługuje się kartą wybranych wzorów i stałych oraz kalkulatorem, analizuje otrzymany wynik; rysuje i analizuje schematy obwodów elektrycznych, posługując się symbolami graficznymi; uzasadnia odpowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje syntezy wiedzy o prądzie elektrycznym; przedstawia najważniejsze pojęcia, zasady i zależności 		
6. Elektryczność i magnetyzm			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcia <i>napięcie stałe</i> i <i>napięcie przemienne</i> • przelicza ilość energii elektrycznej wyrażoną w kilowatogodzinach na dźule • opisuje rolę izolacji i bezpieczników przeciążeniowych w domowej sieci elektrycznej oraz warunki bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej • wymienia zasady postępowania w przypadku porażenia elektrycznego • nazywa bieguny magnesów stałych i opisuje oddziaływanie między nimi; opisuje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu oraz zasadę działania kompasu; posługuje się pojęciem <i>biegunów magnetycznych Ziemi</i>; opisuje na przykładzie żelaza oddziaływanie magnesów na materiały magnetyczne • porównuje oddziaływanie magnesów z oddziaływaniem ładunków elektrycznych; wskazuje podobieństwa i różnice • opisuje oddziaływanie magnesu na różne substancje; wskazuje przykłady substancji, które magnes silnie przyciąga – ferromagnetyków • opisuje budowę elektromagnesu; podaje przykłady zastosowania elektromagnesów i zwojnic • wskazuje oddziaływanie magnetyczne jako podstawę działania silników elektrycznych • rozpoznaje symbole diody i tranzystora na schematach obwodów elektronicznych • przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisu: <ul style="list-style-type: none"> – bada napięcie przemienne – bada oddziaływanie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy prądu przemiennego, posługuje się pojęciami <i>napięcia skutecznego</i> i <i>natężenia skutecznego</i> • opisuje domową sieć elektryczną jako przykład obwodu rozgałęzionego; stwierdza, że odbiorniki w sieci domowej są połączone równolegle, a łączna moc pobierana z sieci jest równa sumie mocy poszczególnych urządzeń • wykorzystuje w obliczeniach dane znamionowe urządzeń elektrycznych; oblicza zużycie energii elektrycznej i jego koszt • wyjaśnia funkcję bezpieczników różnicowych – wyłączników różnicowoprądowych i przewodu uziemiającego • stosuje w obliczeniach wzory na moc prądu (urządzenia) elektrycznego i łączną moc pobieraną z sieci elektrycznej • opisuje zachowanie się igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem • posługuje się pojęciami <i>pola magnetycznego</i> i <i>siły magnetycznej</i>; wymienia źródła pola magnetycznego; a ogólnie – poruszający się ładunek elektryczny • podaje przykłady zastosowania ferromagnetyków • rysuje linie pola magnetycznego w pobliżu magnesów stałych i przewodników z prądem (przewodnika prostoliniowego i zwojnic) • opisuje działanie elektromagnesu • opisuje jakościowo oddziaływanie pola magnetycznego na przewodniki z prądem i poruszające się cząstki naładowane • porównuje siłę magnetyczną z siłą elektryczną, wskazuje różnice • omawia funkcję pola magnetycznego Ziemi jako osłony przed wiatrem słonecznym • opisuje zjawisko indukcji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje i opisuje wykres prądu przemiennego • uzasadnia, że odbiorniki w sieci domowej są połączone równolegle, a łączna moc pobierana z sieci jest równa sumie mocy poszczególnych urządzeń • ^Dopisuje budowę ferromagnetyków, posługując się pojęciem <i>domen magnetycznych</i>; opisuje zachowanie się domen w polu magnetycznym i proces magnesowania żelaza • ^Dwyjaśnia mechanizm przyciągania nienamagnesowanej sztabki żelaza przez magnes, posługując się pojęciem <i>domen magnetycznych</i> • określa i zaznacza zwrot linii pola magnetycznego w pobliżu magnesów stałych i przewodników z prądem (przewodnik prostoliniowy, zwojnic), stosując regułę prawej ręki • wyjaśnia zasadę działania wybranego urządzenia zawierającego elektromagnes • określa kierunek i zwrot siły magnetycznej; analizuje zmiany toru cząstki w polu magnetycznym w zależności od kierunku jej ruchu • opisuje powstawanie zorzy polarnej • opisuje budowę prądnicy i wyjaśnia zasadę jej działania na modelu lub schemacie • ^Domawia – na schemacie – działanie mikrofonu i układu mikrofon-głośnik oraz funkcję wzmacniacza • wyjaśnia – na modelu lub schemacie – zasadę działania transformatora i rolę rdzenia w kształcie ramki • wykazuje, że transformator nie pozwala uzyskać na wyjściu wyższej mocy niż na wejściu; wyjaśnia, do czego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcia <i>napięcie stałe</i> i <i>napięcie przemienne</i> • przelicza ilość energii elektrycznej wyrażoną w kilowatogodzinach na dźule • opisuje rolę izolacji i bezpieczników przeciążeniowych w domowej sieci elektrycznej oraz warunki bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej • wymienia zasady postępowania w przypadku porażenia elektrycznego • nazywa bieguny magnesów stałych i opisuje oddziaływanie między nimi; opisuje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu oraz zasadę działania kompasu; posługuje się pojęciem <i>biegunów magnetycznych Ziemi</i>; opisuje na przykładzie żelaza oddziaływanie magnesów na materiały magnetyczne • porównuje oddziaływanie magnesów z oddziaływaniem ładunków elektrycznych; wskazuje podobieństwa i różnice • opisuje oddziaływanie magnesu na różne substancje; wskazuje przykłady substancji, które magnes silnie przyciąga – ferromagnetyków • opisuje budowę elektromagnesu; podaje przykłady zastosowania elektromagnesów i zwojnic • wskazuje oddziaływanie magnetyczne jako podstawę działania silników elektrycznych • rozpoznaje symbole diody i tranzystora na schematach obwodów elektronicznych • przeprowadza doświadczenia

<p>magnesu na przedmioty wykonane z różnych substancji oraz oddziaływanie dwóch magnesów</p> <ul style="list-style-type: none"> - bada odpychanie grafitu przez magnes - demonstruje magnesowanie się żelaza w polu magnetycznym - doświadczalnie ilustruje układ linii pola magnetycznego wokół magnesu; opisuje i przedstawia na schematycznych rysunkach wyniki obserwacji, odczytuje wyniki pomiarów napięcia, formułuje wnioski • rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektryczność i magnetyzm</i>, w szczególności związane z: <ul style="list-style-type: none"> - domową siecią elektryczną i zapewnieniem bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej - oddziaływaniem magnetycznym i magnetyzmem - opisem pola magnetycznego - siłą magnetyczną - indukcją elektromagnetyczną - transformatorem - diodami - tranzystorami; • wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przeprowadza obliczenia, posługując się kalkulatorem, i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących 	<p>elektromagnetycznej i jej związek ze względny ruchem magnesu i zwojnicy; podaje przykłady jego praktycznego wykorzystania (np. prądnica, mikrofon i głośnik, kuchenka indukcyjna)</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje przemiany energii podczas działania prądnicy • opisuje zjawisko indukcji elektromagnetycznej i jej związek z zmianą natężenia prądu w elektromagnesie • opisuje budowę i zasadę działania transformatora, podaje przykłady jego zastosowania • opisuje funkcję diody półprzewodnikowej jako elementu przewodzącego w jedną stronę oraz jako źródła światła; zaznacza symbol diody na schematach obwodów elektrycznych • opisuje tranzystor jako trójelektrodowy, półprzewodnikowy element wzmacniający sygnały elektryczne • wskazuje zastosowania tranzystorów; przedstawia i opisuje ogólny schemat działania wzmacniacza • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przedstawionych materiałów źródłowych, dotyczących: <ul style="list-style-type: none"> - bezpieczeństwa sieci elektrycznej - magnetyzmu - historii odkryć w dziedzinie magnetyzmu - oddziaływania pola magnetycznego na poruszające się cząstki naładowane - zjawiska indukcji elektromagnetycznej - diod i ich zastosowania • przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisu: <ul style="list-style-type: none"> - bada zwarcie i działanie bezpiecznika - magnesuje gwóźdź i buduje kompas - doświadczalnie ilustruje układ linii pola magnetycznego wokół prostoliniowego przewodnika z prądem - buduje elektromagnes i bada jego działanie - bada siłę działającą na przewodnik z prądem; buduje prosty pojazd elektryczny - demonstruje zjawisko indukcji elektromagnetycznej i jej związek ze względny ruchem magnesu i zwojnicy oraz zmianą natężenia prądu w elektromagnesie - demonstruje funkcję diody jako elementu składowego prostowników i źródła światła; bada działanie diody jako prostownika 	<p>służą linie wysokiego napięcia; omawia przesyłanie energii elektrycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje źródła światła: tradycyjne żarówki, świetlówki (tzw. żarówki ergooszczędne) i diody świecące (LED) • przedstawia zastosowanie diody w prostownikach; wyjaśnia, do czego służy prostownik i wskazuje jego zastosowanie • omawia zastosowania tranzystorów • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przedstawionych materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych, dotyczących układów z mostkiem prostowniczym oraz tranzystorów i ich zastosowań; wykorzystuje te informacje do rozwiązywania zadań lub problemów • wyszukuje i analizuje materiały źródłowe, w tym teksty popularnonaukowe, dotyczące treści rozdziału <i>Elektryczność i magnetyzm</i>, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> - magnetyzmu oraz historii odkryć dotyczących magnetyzmu - oddziaływania pola magnetycznego na poruszające się cząstki naładowane - zjawiska indukcji elektromagnetycznej - diod i ich zastosowań - tranzystorów i ich zastosowań; • posługuje się informacjami pochodzącymi z tych materiałów i wykorzystuje je do rozwiązywania zadań lub problemów • rozwiązuje złożone (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektryczność i magnetyzm</i>, w szczególności związane z: <ul style="list-style-type: none"> - domową siecią elektryczną i zapewnieniem bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej - oddziaływaniem magnetycznym i magnetyzmem - opisem pola magnetycznego i siłą magnetyczną - indukcją elektromagnetyczną i transformatorem - diodami i wykorzystaniem diod oraz mostków prostowniczych 	<p>czenia, korzystając z ich opisu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bada napięcie przemienne - bada oddziaływanie magnesu na przedmioty wykonane z różnych substancji oraz oddziaływanie dwóch magnesów - bada odpychanie grafitu przez magnes - demonstruje magnesowanie się żelaza w polu magnetycznym - doświadczalnie ilustruje układ linii pola magnetycznego wokół magnesu; opisuje i przedstawia na schematycznych rysunkach wyniki obserwacji, odczytuje wyniki pomiarów napięcia, formułuje wnioski • rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektryczność i magnetyzm</i>, w szczególności związane z: <ul style="list-style-type: none"> - domową siecią elektryczną i zapewnieniem bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej - oddziaływaniem magnetycznym i magnetyzmem - opisem pola magnetycznego i siłą magnetyczną - indukcją elektromagnetyczną - transformatorem - diodami - tranzystorami; • wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu, przedstawia je w różnych postaciach, przeprowadza obliczenia, posługując się kalkulatorem, i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących
---	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – bada straty energii powodowane przez diodę; opisuje, analizuje i wyjaśnia wyniki obserwacji, analizuje wyniki pomiarów napięcia, formułuje wnioski • rozwiązuje typowe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Elektryczność i magnetyzm</i>, w szczególności związane z: <ul style="list-style-type: none"> – domową siecią elektryczną i zapewnieniem bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej – oddziaływaniem magnetycznym i magnetyzmem – opisem pola magnetycznego – siłą magnetyczną – indukcją elektromagnetyczną – transformatorem – diodami – tranzystorami; posługuje się kartą wybranych wzorów i stałych oraz kalkulatorem; analizuje otrzymany wynik obliczeń; analizuje schematy obwodów zawierających diodę; uzasadnia odpowiedzi lub stwierdzenia • analizuje tekst <i>Szósty zmysł? Magnetyczny!</i> i rozwiązuje związane z nim zadania • dokonuje syntezy wiedzy o elektryczności i magnetyzmie; przedstawia najważniejsze pojęcia, zasady, prawa i zależności 	<ul style="list-style-type: none"> – tranzystorami; analizuje schematy obwodów elektronicznych zawierających diody i tranzystory; wyjaśnia, jakie diody przewodzą, i wskazuje kierunek przepływu prądu; uzasadnia odpowiedzi • przeprowadza doświadczenia, korzystając z ich opisu: <ul style="list-style-type: none"> – bada działanie mikrofonu i głośnika – bada świecenie diody zasilanej z kondensatora – bada wzmacniające działanie tranzystora – buduje mostek prostowniczy i bada jego działanie • planuje i modyfikuje przebieg doświadczeń: <ul style="list-style-type: none"> – zbudowanie elektromagnesu i badanie jego działania – badanie siły działającej na przewodnik z prądem oraz zbudowanie prostego pojazdu elektrycznego – demonstracja zjawiska indukcji elektromagnetycznej i jego związku ze względnym ruchem magnesu i zwojnicy – badanie działania diody; formułuje i weryfikuje hipotezy • realizuje i prezentuje opisany w podręczniku projekt <i>Ziemskie pole magnetyczne</i>; prezentuje wyniki doświadczeń domowych 		
---	--	--	--

Wymagania umożliwiające uzyskanie stopnia **celującego** obejmują wymagania na stopień bardzo dobry, a ponadto uczeń jest twórczy, rozwiązuje zadania problemowe w sposób niekonwencjonalny; potrafi dokonać syntezy wiedzy, a na tej podstawie sformułować hipotezy badawcze i zaproponować sposób ich weryfikacji; samodzielnie prowadzi badania o charakterze naukowym; z własnej inicjatywy pogłębia wiedzę, korzystając z różnych źródeł; poszukuje zastosowań wiedzy w praktyce; dzieli się wiedzą z innymi uczniami; osiąga sukcesy w konkursach pozaszkolnych z dziedziny fizyki lub w olimpiadzie fizycznej).

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: historia	Klasa: 1 TG
Nauczyciel: Marcin Gradowski	Poziom: : podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półroczce I i II
Program nauczania: Jakub Lorenc: Historia. Program nauczania. Liceum ogólnokształcące i technikum. Zakres podstawowy	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ol style="list-style-type: none">1. Historia jako nauka.2. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. 07.10.243. Świat starożytnych Greków. 18.11.244. Imperium Rzymskie 09.12.245. Europa wczesnego średniowiecza 10.02.256. Europa rozkwitu i schyłku średniowiecza 17.03.257. Polska w X – XIII wieku 28.04.258. Polska w XIV – XV wieku 19.05. 259. Kultura średniowiecza	
Podręczniki obowiązkowe: Michał Norbert Faszczka, Radosław Lolo, Krzysztof Wiśniewski: Historia 1. Liceum i technikum. Zakres podstawowy.	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: 	
Wymagania formalne: Zeszyt przedmiotowy, podręcznik	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

<p>Formy sprawdzania wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	<p>Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela. 	
<p>Uwagi o ocenianiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie. 		

Wymagania na poszczególne oceny:

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
1. Historia jako nauka	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • formułuje definicję historii i prehistorii • wymienia rodzaje źródeł historycznych 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje źródeł historycznych i podaje przykłady źródeł każdego rodzaju • przedstawia periodyzację dziejów 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia problemy, jakie mogą się pojawić przy podziale dziejów • wyjaśnia różnicę między historią a prehistorią 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie historiografii • na dowolnym przykładzie pokazuje, czego możemy się dowiedzieć ze źródła ikonograficznego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie korzyści i trudności wiążą się z poszukiwaniem informacji z historii w Internecie • wymienia nauki pomocnicze historii i wyjaśnia ich rolę przy poznawaniu dziejów
I. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu					
2. Cywilizacje starożytnej Mezopotamii	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Mezopotamii i przykładowe 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia różne cywilizacje, które istniały w rejonie Mezopotamii 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia cywilizacji sumeryjskiej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • formułuje i wyjaśnia zasady prawne zawartew kodeksie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, do czego może być źródłem dziewiętnastowieczna wizja mia-

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<p>miasta sumeryjskie (Ur, Uruk)</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie i poprawnie posługuje się terminami: system irygacyjny, pismo klinowe, kodeks Hammurabiego 	<p>(sumeryjską, babilońską, perską) w kolejności chronologicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje religię mieszkańców Mezopotamii 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia sposób sprawowania władzy w cywilizacji starożytnej Mezopotamii przytacza zasadę prawną zawartą w kodeksie Hammurabiego 	<p>Hammurabiego</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje osiągnięcia cywilizacji starożytnej Mezopotamii poprawnie posługuje się terminami wymienionymi w celach 	<p>sta Nimrud zamieszczona w podręczniku</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia bogów sumeryjskich i babilońskich wymienia inne niż w podręczniku osiągnięcia kultury sumeryjskiej i babilońskiej
3. Starożytny Egipt	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny starożytnego Egiptu z podziałem na Egipt Górny i Egipt Dolny wie, kim był faraon wymienia przykładowych bogów egipskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia strukturę społeczną w starożytnym Egipcie wymienia uprawnienia faraona wymienia przykładowe osiągnięcia kultury egipskiej, w tym pismo charakteryzuje gospodarkę egipską 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pozycję poszczególnych grup społecznych w państwie faraonów przedstawia osiągnięcia kultury egipskiej charakteryzuje religię egipską przedstawia cechy sztuki egipskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia związki między religią, sztuką a władzą w starożytnym Egipcie (np. mumifikacja, piramidy, faraon jako syn boga) wyjaśnia, dlaczego w Egipcie kapłani mieli wysoką pozycję zna atrybuty przykładowych bogów egipskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie monarchii despotycznej porównuje monarchów despotycznych Mezopotamii z faraonem zna symbole władzy faraona i rozpoznaje wizerunki niektórych bogów egipskich
4. Dzieje i religia starożytnego Izraela	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny Palestyny wymienia zasady judaizmu posługuje się terminami: judaizm, Tora, Arka Przymierza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia dzieje Izraela związane z Mojżeszem, Dawidem i Salomonem posługuje się terminami: mesjasz, prorok, monoteizm, Talmud 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia dzieje Izraela związane z postacią Abrahama i niewolą babilońską posługuje się terminami: rabin, menora, synagoga, świątynia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia symbole ważne dla judaizmu i wyjaśnia ich rolę wyjaśnia różnicę między świątynią a synagogą posługuje się poprawnie wszystkimi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego przez stulecia Żydzi żyli w diasporze

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
				terminami wymienionymi w celach	
II. Świat starożytnych Greków					
5. Hellada i jej mieszkańcy	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Półwyspu Bałkańskiego i opisuje jego warunki naturalne • wymienia niektóre cechy polis 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy polis i wyjaśnia związek między jej powstaniem a warunkami naturalnymi panującymi na Półwyspie Bałkańskim • wymienia występujące w polis ustroje 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ustroje polis greckich • definiuje pojęcie obywatela 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pozycję arystokracji w polis • wyjaśnia kto był obywatelem polis 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar świata greckiego po wielkiej kolonizacji greckiej • dzieli skutki wielkiej kolonizacji na skutki dla poszczególnych polis, dla całego świata greckiego, dla innych ludów, z którymi zetknęli się Grecy • charakteryzuje kulturę minojską i mykeńską
6. Sparta – państwo żołnierzy	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Sparty (polis i ziemie przez nią podbite) • wymienia organy władzy w Sparcie • wymienia grupy społeczne w Sparcie i wskazuje, które z nich miały prawa polityczne • rozumie termin: spartańskie warunki 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe uprawnienia organów władzy w Sparcie • charakteryzuje wychowanie spartańskie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis • charakteryzuje grupy społeczne występujące w Sparcie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak wychowanie spartańskie wpływało na kulturę • przedstawia rolę Likurga w historii Sparty • uzasadnia, że w Sparcie panował ustroj oligarchiczny 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sposób podejmowania decyzji na zgromadzeniu obywateli • charakteryzuje pozycję obywateli w systemie ustrojowym Sparty • charakteryzuje rolę geruzji w systemie ustrojowym Sparty
7. Ateny	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Aten (polis i 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje demokrację ateńską 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia reformy Drakona i 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje związki między rozwojem 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pozycję obywateli w

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<p>Attykę)</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy w Atenach w V w. p.n.e. wymienia grupy społeczne w Atenach i wskazuje, kto miał prawa polityczne w V w. p.n.e. 	<p>w czasach Peryklesa</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób Perykles zachęcał obywateli Aten do udziału w życiu publicznym wymienia najbardziej znane zabytki ateńskie 	<p>Klejstenesa, które funkcjonowały w V w. p.n.e.</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje społeczeństwo ateńskie ocenia zalety demokracji 	<p>demokracji i kultury w Atenach</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia wady i zalety demokracji 	<p>systemie ustrojowym Aten</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje pozycję obywateli w Atenach i Sparcie
8. Wojny w świecie greckim	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Maraton, Termopile i Salaminę wymienia przykładowe przyczyny i skutki wojen greckoperskich rozumie termin: falanga 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki ekspansji perskiej w Azji Mniejszej rozumie termin: hoplita 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia charakter wojen w świecie greckim przedstawia skutki wojen greckoperskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki wpływ na sytuację wewnętrzną w Grecji miały skutki wojen greckoperskich wyjaśnia, co pozostało do dnia dzisiejszego z tradycji wojen greckoperskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia polityczną i militarną rolę Aten i Sparty w świecie greckim w V – IV w. p.n.e.
9. Podboje Aleksandra Wielkiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Macedonię i tereny opanowane przez Aleksandra Wielkiego wymienia najważniejsze bitwy stoczone przez Aleksandra Wielkiego rozumie pojęcie: kultura hellenistyczna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę Związku Korynckiego wymienia przykładowe działania Aleksandra Wielkiego wobec ludów podbitych wyjaśnia pojęcie: monarchia hellenistyczna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności powstania Związku Korynckiego charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na podbitych terenach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra Wielkiego na Wschodzie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Issos jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii wyjaśnia, dlaczego Aleksander Macedoński jest uważany za jednego z największych wodzów w historii
10. Religia i kultura Greków	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje style 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpły-

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<p>przykładowych bogów greckich i ich atrybuty, rozpoznaje ich wizerunki</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze poglądy Sokratesa wymienia przykładowe osiągnięcia kultury greckiej (przede wszystkim z dziedziny literatury) 	<p>architektoniczne i podaje przykłady zabytków architektury greckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia formy kultu w starożytnej Grecji wymienia najważniejsze poglądy Platona i Arystotelesa i zna założone przez nich szkoły 	<p>przyczyniło się do rozwoju filozofii w starożytnej Grecji</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia starożytnych Greków przedstawia rolę teatru i igrzysk w życiu Greków 	<p>sportu i teatru z religią starożytnych Greków</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia założenia stoicyzmu, epikureizmu i cynizmu 	<p>wy i motywy kultury greckiej w późniejszych epokach</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpływ kultury greckiej we współczesnym świecie
III. Imperium rzymskie					
11. Rzym – od królestwa do republiki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Półwysep Apeniński i Rzym wymienia najważniejsze urzędy republiki rzymskiej wymienia podstawowe grupy obywateli rzymskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje warunki naturalne Półwyspu Apenińskiego i Półwyspu Bałkańskiego wymienia organy władzy republiki rzymskiej i ich przykładowe kompetencje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze społecznej Rzymian charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy monarchiczne, oligarchiczne i demokratyczne w ustroju republiki rzymskiej wskazuje mocne i słabe strony tego ustroju 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje początki Rzymu charakteryzuje kulturę Etrusków przedstawia wpływ Etrusków na Rzymian wyjaśnia związek symboliki związanej z Rzymem z legendą o założeniu miasta
12. Ekspansja terytorialna Rzymu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszary opanowane przez Rzymian przedstawia organizację terenów podbitych w Italii i poza nią 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje armię rzymską wskazuje różnice w organizacji terenów podbitych w Italii i poza nią charakteryzuje położenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu, biorąc również pod uwagę rzymskie pojmowanie wojny przedstawia wojny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rzymskie podboje w okresie republiki, umieszczając je w czasie wyjaśnia przyczyny i skutki wojen 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje ekspansję Rzymu z wielką kolonizacją grecką charakteryzuje politykę wewnętrzną Juliusza Cezara

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		niewolników w Rzymie	<p>punickie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie imperium 	domowych w I w. n.e.	
13. Cesarstwo rzymskie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie rozrost imperium rzymskiego w okresie cesarstwa • wymienia najważniejsze cechy pryncypatu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ustrój cesarstwa rzymskiego w okresie pryncypatu • wyjaśnia pojęcie romanizacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dojście do władzy Oktawiana Augusta i jego politykę • przedstawia ekspansję terytorialną Rzymu w okresie cesarstwa i umiejscawia ją w czasie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skuteczność polityki Oktawiana Augusta • omawia czynniki, które sprzyjały romanizacji • wyjaśnia termin: <i>pax romana</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rządy dwóch cesarzy z I – III w. i wyjaśnia, dlaczego ich rządy były, jego zdaniem, ważne dla cesarstwa rzymskiego
14. Religia i kultura Rzymian	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowych bogów rzymskich i ich atrybuty • wymienia budowle charakterystyczne dla Rzymu • wymienia przykładowych autorów rzymskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje religię i literaturę rzymską • wskazuje na specyfikę prawa rzymskiego (formułowanie norm ogólnych) • przedstawia funkcje budowli rzymskich (łuk triumfalny, akwedukt, termy) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej • przedstawia cechy sztuki rzymskiej • wymienia twórców kultury rzymskiej i ich dzieła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia znaczenie prawa rzymskiego • wyjaśnia różnice między igrzyskami greckimi a rzymskimi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływy kultury rzymskiej we współczesnym świecie • ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki
15. Chrześcijaństwo w świecie rzymskim	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie przykładowe pierwsze gminy chrześcijańskie • wymienia zasady chrześcijaństwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim • przedstawia strukturę gmin chrześcijańskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację w Palestynie w okresie działania Jezusa • wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację w Palestynie w I w. n.e. • opisuje symbolikę związaną z chrześcijaństwem • przedstawia zmianę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sylwetkę cesarza Juliana Apostaty • wyjaśnia różnicę między męczennikiem a wyznawcą

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			<p>władze rzymskie</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się kanonu Pisma Świętego i zasad wiary (sobór nicejski) 	<p>pozycji religii chrześcijańskiej w cesarstwie rzymskim w IV w. n.e.</p>	
16. Upadek cesarstwa rzymskiego na Zachodzie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie orientacyjny podział na część wschodnią i zachodnią cesarstwa • wyjaśnia pojęcia: tetrarchia i dominat 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny kryzysu cesarstwa w III w. • charakteryzuje reformy Dioklecjana 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między częścią wschodnią a zachodnią cesarstwa rzymskiego • przedstawia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wzrost znaczenia barbarzyńców w cesarstwie rzymskim • przedstawia konsekwencje najazdu Hunów pod wodzą Attyli • przedstawia działania Odoakra 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunek różnych plemion germańskich do cesarstwa rzymskiego w III – V w.
IV. Europa wczesnego średniowiecza					
17. Bizancjum	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar cesarstwa bizantyjskiego • przedstawia rolę Konstantynopola • przedstawia podział w religii chrześcijańskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe zabytki sztuki bizantyjskiej • pokazuje na mapie obszary zajęte przez cesarza Justyniana • posługuje się terminem: schizma wschodnia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje okres panowania cesarza Justyniana • przedstawia konsekwencje schizmy wschodniej • wymienia cechy kultury bizantyjskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej • ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego • wskazuje związki i wpływy cesarzy bizantyjskich w Kościele 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegał spór o obrazy (ikonoklazm) w Kościele Wschodnim
18. Świat islamu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary opanowane przez Arabów • wymienia filary 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działalność Mahometa • wyjaśnia różnice 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację polityczną i religijną świata arabskiego po 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację na Półwyspie Arabskim przed działalnością 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Poitiers jest uważana za jedną z decydujących bitew w histo-

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> islamu wymienia dwa najstarsze odłamy islamu 	<ul style="list-style-type: none"> między odłami islamu 	<ul style="list-style-type: none"> przyjęciu islamu charakteryzuje kulturę arabską 	<ul style="list-style-type: none"> Mahometa ocenia wpływ kultury arabskiej na kulturę europejską 	<ul style="list-style-type: none"> rii
19. Narodziny i rozwój państwa Franków	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar monarchii frankijskiej za panowania Karola Wielkiego przedstawia dążenia Karola Wielkiego do odnowienia cesarstwa rzymskiego pokazuje na mapie postanowienia traktatu w Verdun 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia na mapie etapy ekspansji państwa Franków przedstawia organizację państwa Franków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Chlodwiga w kształtowaniu się państwa Franków przedstawia cały proces kształtowania się państwa frankijskiego podaje definicję monarchii patrymonialnej wymienia cechy renesansu karolińskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje gospodarkę monarchii Karola Wielkiego uzasadnia, że państwo frankijskie było monarchią patrymonialną wyjaśnia, dlaczego mówimy o renesansie karolińskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Karol Wielki jest wymieniany jako jeden z prekursorów zjednoczonej Europy
20. Nowe państwa w Europie Zachodniej. Początki feudalizmu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar monarchii ottońskiej charakteryzuje rządy dynastii ottońskiej i jej dążenie do odnowienia cesarstwa rzymskiego wyjaśnia pojęcia: senior i wasal 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia ideę cesarstwa uniwersalistycznego o Ottona III wyjaśnia, dlaczego doszło do odnowienia cesarstwa na terenie Rzeszy przedstawia hołd lenny i jego znaczenie wymienia obowiązki wasala i seniora 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Anglii po upadku cesarstwa zachodniorzymskiego charakteryzuje drabinę feudalną (podział społeczeństwa) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między systemem lennym a drabiną feudalną poprawnie używa pojęć: hołd lenny, inwestytura, immunitet 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia związki Ottona III z cesarzami bizantyjskimi i wyjaśnia, jaki to miało wpływ na koncepcje polityczne Ottona III
21. Powstanie państw w Europie Północnej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia dlaczego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia genezę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje kul-

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
nocnej i Środkowo-Wschodniej	<p>pierwsze państwa słowiańskie i główne trasy wypraw wikingów</p> <ul style="list-style-type: none"> wie, kim byli św.św. Cyryl i Metody 	<p>działalność św.św. Cyryla i Metodego</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny ekspansji wikingów 	<p>św.św. Cyryl i Metody są nazywani Apostołami Słowian</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje wypraw wikingów przedstawia proces powstawania państwa węgierskiego 	<p>pojawienia się Słowian w Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia wkład św.św. Cyryla i Metodego w rozwój kulturalny Słowian 	<p>turę ludów skandynawskich</p>
22. Papiestwo i cesarstwo	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia uniwersalny charakter władzy papieża i cesarza wymienia postanowienia konkordatu wormackiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny rywalizacji między papieżem a cesarzem wyjaśnia rolę konkordatu wormackiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w. posługuje się poprawnie terminami: symonia, nepotyzm, konkordat 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób Kościół chciał się uniezależnić od władzy świeckiej charakteryzuje skutki sporu o inwestyturę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób rywalizacja między papieżem a cesarzem wiązała się z funkcjonowaniem państwa średniowiecznego wyjaśnia poglądy Innocentego III na wzajemne relacje między władzą cesarską a papieską
V. Europa rozkwitu i schyłku średniowiecza					
23. Wyprawy krzyżowe i ich następstwa	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar objęty wyprawami krzyżowymi wymienia przykładowe przyczyny i skutki krucjat wymienia przykładowych przywódców krucjat 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie wymienia przyczyny i skutki krucjat, dzieląc je na polityczne, gospodarcze i religijne wymienia zakony rycerskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie państwie utworzone przez krzyżowców na Bliskim Wschodzie wyjaśnia związki między sytuacją w Europie a poparciem dla wypraw krzyżowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje specyfikę czwartej krucjaty przedstawia przenikanie się wpływów kulturowych między Wschodem a Zachodem w wyniku krucjat 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek przykładowych władców bliskowschodnich do krzyżowców i chrześcijan przedstawia stosunek ludności arabskiej do wypraw krzyżowych

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę zakonów rycerskich 		
24. Przemiany gospodarcze na wsi	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany w sposobie uprawy roli, które zaszły w XII w. • posługuje się terminami: dwupolówka i trójpolówka • wymienia przykładowe skutki rozwoju rolnictwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII–XIII w. • wymienia narzędzia, które przyczyniły się do rozwoju rolnictwa • przedstawia sytuację chłopów (ich pozycję i obowiązki) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w technice rolnej wpłynęły na jej wydajność • przedstawia warunki życia chłopów • wyjaśnia przyczyny kolonizacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje rolę samorządu wiejskiego • wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym różniła się włość wczesnośredniowieczna od majątku z XII – XIII w. • wyjaśnia, dlaczego włość wczesnośredniowieczna była samowystarczalna
25. Miasta w średniowieczu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przyczyny powstawania miast • przedstawia organizację przestrzeni miejskiej • definiuje termin: lokacja 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces powstawania i rozwoju miast • charakteryzuje organizację wewnętrzną miasta (władze, organizacje rzemieślnicze) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje strukturę społeczną mieszkańców miasta • wyjaśnia różnice w organizacji handlu lokalnego i międzynarodowego • przedstawia rolę cechów i gildii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej • poprawnie posługuje się terminologią 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na współczesnym planie miasta pokazuje jego elementy związane ze średniowieczem; uzasadnia swoje decyzje • przedstawia rolę Hanzy
26. Przemiany polityczne późnego średniowiecza	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar ekspansji Turków osmańskich • wymienia przykładowe skutki ekspansji tureckiej w Europie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie zmiany polityczne, które zachodzą w wyniku ekspansji tureckiej • przedstawia znaczenie upadku Konstantynopola 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany polityczne w Europie XIV i XV w. , które zaszły w wyniku ekspansji tureckiej • wymienia przykłady współpracy między 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zależności polityczne pomiędzy państwami europejskimi w XIV i XV w. • przedstawia współpracę państw europejskich wo- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakich okolicznościach odwoływano się w XX w. do bitwy na Kosowym Polu

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			państwami w walce z zagrożeniem tureckim	bec zagrożenia tureckiego w XIV i XV w.	
27. Społeczeństwo stanowe i kryzys późnego średniowiecza	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> definiuje stan przedstawia strukturę społeczeństwa stanowego wymienia przykładowe przyczyny kryzysu gospodarczo-społecznego w XIV w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny i skutki epidemii dżumy w XIV w. przedstawia pozycję poszczególnych stanów w państwie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia konsekwencje kryzysu demograficznego z II poł. XIV w. przedstawia proces kształtowania się stanów wymienia przyczyny wystąpień chłopskich w XIV w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> ocenia możliwości awansu społecznego w XIV–XV w. przedstawia związki między kryzysem demograficznym i gospodarczym a wystąpieniami chłopskimi w XIV w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy monarchii stanowej przedstawia biogramy Filipa IV Pięknego i Jana bez Ziemi ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w powstawaniu monarchii stanowych
VI. Polska w X–XIII wieku					
28. Państwo Mieszka I i Bolesława Chrobrego	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego ok. roku 1000 wymienia przyczyny chrztu Mieszka I przedstawia okoliczności i postanowienia zjazdu gnieźnieńskiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Mieszka I i siedziby biskupstw i arcybiskupstwa przedstawia wojny polsko-niemieckie za panowania Bolesława Chrobrego przedstawia skutki przyjęcia chrztu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Bolesława Chrobrego wyjaśnia rolę św. Wojciecha w budowaniu struktur kościoła w Polsce wyjaśnia rolę koronacji 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co miało wpływ na kształt stosunków polsko-niemieckich za pierwszych Piastów przedstawia rolę <i>Dagome iudex</i> ocenia rolę chrztu i organizacji kościelnej w umacnianiu władztwa pierwszych Piastów 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wyniki badań archeologicznych, które powiększają naszą wiedzę o początkach państwa polskiego
29. Kryzys i odbudowa monarchii wczesnopiastowskiej	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego ok. roku 1138 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces odbudowy państwa polskiego przez Kazimierza 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunki Kazimierza Odnowiciela, 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia spór biskupa Stanisława z Bolesławem Śmiałym w kontek- 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kryzysu monarchii wczesnopiastowskiej

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy odbudowy arcybiskupstwa gnieźnieńskiego przedstawia ekspansję Bolesława Krzywoustego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany terytorialne monarchii wczesnopiastowskiej w czasie (straty terytorialne i odzyskanie utraconych terenów) przedstawia proces odbudowy arcybiskupstwa gnieźnieńskiego i wyjaśnia jego rolę w odbudowie państwa 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia, które działania Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego były ważne z punktu widzenia niezależności państwa 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje i kontrowersje związane ze sporem Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem 	
30. Państwo polskie w dobie rozbitcia dzielnicowego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny wydania statutu (testamentu) przez Bolesława Krzywoustego pokazuje na mapie poszczególne i wymienia ich pierwszych władców pokazuje na mapie straty terytorialne Polski w okresie rozbitcia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny wydania statutu (testamentu) przez Bolesława Krzywoustego przedstawia zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego w okresie rozbitcia dzielnicowego wymienia czynniki sprzyjające jednoczeniu ziem polskich w XIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia cele wydania statutu (testamentu) Bolesława Krzywoustego przedstawia walki synów Bolesława Krzywoustego o władzę zwierzchnią przedstawia ekspansję zakonu krzyżackiego w XIII w. i związane z tym straty terytorialne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia walki książąt piastowskich o władzę zwierzchnią (Kraków) przedstawia ekspansję Mongołów i jej skutki dla ziem piastowskich wyjaśnia, co i dla czego sprzyjało jednoczeniu ziem polskich w XIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czy zasady testamentu Bolesława Krzywoustego były wyjątkiem, czy regułą w Europie Środkowo-Wschodniej przedstawia stosunki książąt mazowieckich i kujawskich z Litwinami, Prusami i Jąćwingami wyjaśnia ich wpływ na stosunki polsko - krzyżackie

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	dzielnicy				
31. Przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich w XII–XIII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne postanowienia aktów lokacyjnych wymienia przykładowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia organizację władz we wsiach i miastach lokowanych na prawie niemieckim charakteryzuje układ przestrzenny miasta lokowanego na prawie niemieckim przedstawia podział społeczeństwa na stany 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim wyjaśnia różnice między kolonizacją niemiecką a kolonizacją na prawie niemieckim przedstawia rolę cechów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kształtowania się stanów przedstawia rozwój gospodarczy ziem polskich i wskazuje, jaką rolę odgrywały w nim lokacje posługuje się poprawnie terminami wymienionymi w celach lekcji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację ludności żydowskiej w Polsce XIII – XIV w.
VII. Polska w XIV–XV wieku					
32. Zjednoczenie Polski	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie ziemie, które mieli pod swoim panowaniem Przemysław II i Władysław Łokietek w 1320 r. wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Łokietka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Łokietka przedstawia działania Władysława Łokietka w celu zjednoczenia ziem polskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania Wacława II w procesie jednoczenia ziem polskich wymienia problemy, z jakimi stykał się Władysław Łokietek, jednocząc ziemie polskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich z uwzględnieniem koronacji Przemysła II wyjaśnia przyczyny problemów, z jakimi stykał się Władysław Łokietek, jednocząc ziemie polskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką władzę na Śląsku mieli królowie czescy pokazuje obszar Śląska, nad którym królowie czescy sprawowali zwierzchnictwo
33. Polska pod rządami Kazimierza Wielkiego i Andegawenów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie granice monarchii Kazimierza Wielkiego w roku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia na mapie zmiany granicy polskiej w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-czeskie za panowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, co było największym osiągnięciem i największą porażką 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie korzyści odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<p>1370</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Kazimierza Wielkiego wymienia działania gospodarcze Kazimierza Wielkiego 	<p>czasie panowania Kazimierza Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego w dziedzinie administracji i prawa wymienia postanowienia przywileju koszyckiego 	<p>Kazimierza Wielkiego w kontekście jednoczenia ziem polskich i stosunków z Krzyżakami</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Ludwika Węgierskiego poprawnie posługuje się terminem: Korona Królestwa Polskiego 	<p>Kazimierza Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rządzą Andegawenów w Polsce wyjaśnia, dlaczego monarchię Kazimierza Wielkiego nazywamy monarchią stanową 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Ludwik Węgierski na Węgrzech uzyskał przydomek Wielki, a w Polsce jego panowanie jest oceniane źle
34. Pierwsi Jagiellonowie na polskim tronie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny unii w Krewie wymienia postanowienia unii w Krewie wymienia postanowienia I pokoju toruńskiego wymienia skutki drugiej unii polsko-węgierskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki unii w Krewie przedstawia przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim wymienia postanowienia przywileju jedlnieńskiego-krakowskiego wymienia przyczyny drugiej unii polsko-węgierskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Jagiełły wymienia postanowienia unii w Horodle wyjaśnia, czy unia w Horodle była w pełni unią personalną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia przywileju czerwińskiego wyjaśnia przyczyny wydawania przywilejów szlacheckich przez Władysława Jagiełłę przedstawia okoliczności powołania na tron Kazimierza Jagiellończyka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia innych kandydatów do ręki Jadwigi i wymienia powody, z powodu których zostali odrzuceni przez możnych polskich przedstawia rolę Pawła Włodkowica w sporze z Krzyżakami

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
35. Polska w późnym średniowieczu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar Prus Królewskich i Prus Zakonnych • wymienia postanowienia II pokoju toruńskiego • wymienia postanowienia przywilejucerekwicko-nieszawskiego i konstytucji <i>Nihil novi</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny i przebieg wojny trzynastoletniej • przedstawia postanowienia przywilejów, które prowadziły do wzrostu znaczenia politycznego szlachty • przedstawia strukturę sejmu walnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka • przedstawia postanowienia przywilejów, które prowadziły do wzrostu znaczenia gospodarczego szlachty • charakteryzuje instytucję sejmu walnego i jego rolę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego ustrój, który powstał w Polsce, określamy mianem demokracji szlacheckiej • ocenia politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Elżbieta Rakuszan-ka jest nazywana matką królów • przedstawia rolę jaką odegrali za panowania pierwszych Jagiellonów: biskup Zbigniew Oleśnicki, Filip Kallimach, Jan Długosz
VIII. Kultura średniowiecza					
36. Kultura umysłowa wieków średnich	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy kultury rycerskiej • wymienia przykładowe dzieła literatury średniowiecznej • wymienia gatunki literackie średniowiecza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy kultury średniowiecza • charakteryzuje nurt filozofii średniowiecznej – scholastykę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę św. Tomasza z Akwinu w kulturze średniowiecza • wyjaśnia wpływ klasztorów na rozwój kultury średniowiecznej • wyjaśnia wpływ dworów na rozwój kultury średniowiecznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę pisma w kulturze średniowiecza • ocenia zasięg społeczny oddziaływania średniowiecznej literatury 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę uniwersytetów • charakteryzuje literaturę średniowiecza tworzoną w językach narodowych związaną z kulturą dworską i plebejską
37. Sztuka i architektura średniowiecza	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe zabytki romańskie w odniesieniu do swojego regionu • wymienia przykła- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe cechy stylu romańskiego w architekturze • wymienia przykładowe cechy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w budowlach romańskich i gotyckich potrafi wskazać cechy stylu romańskiego i gotyckiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rzeźbę i malarstwo romańskie • charakteryzuje rzeźbę i malarstwo gotyckie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia epokę, w której nawiązywano do stylu romańskiego i gotyckiego w architekturze • charakteryzuje styl

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	dowe zabytki gotyckie w odniesieniu do swojego regionu	stylu gotyckiego w architekturze	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zasięg terytorialny i czas trwania stylu romańskiego i gotyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje styl romański i gotycki, wskazując różnice między nimi 	neoromański i neogotycki na przykładach
38. Kultura średniowiecznej Polski	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy średniowiecznej kultury polskiej wymienia przykładowe zabytki sztuki i piśmiennictwa średniowiecznego z Polski wymienia najstarsze kroniki polskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje podobieństwa między średniowieczną kulturą polską a europejską wymienia zabytki piśmiennictwa w języku polskim zna postaci Janka z Czarnkowa i Jana Długosza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój nauki polskiej w średniowieczu i wyjaśnia rolę Akademii Krakowskiej w tym procesie przedstawia rolę klasztorów i zgromadzeń zakonnych w rozwoju kultury średniowiecznej w Polsce wskazuje związki kultury polskiego średniowiecza z kulturą europejską 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między kulturą polskiego średniowiecza a kulturą europejską zwraca uwagę na wyjątkowość niektórych zabytków sztuki średniowiecza w Polsce i wyjaśnia, na czym ona polega 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego mówimy o Akademii Krakowskiej i Uniwersytecie Jagiellońskim przedstawia dorobek uczonych polskich wymienionych w rozdziale

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język angielski	Klasa: I TG
Nauczyciel: Monika Bełza-Kudelka	Poziom: rozszerzony
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	Półrocze: I i II
Program nauczania: Program nauczania języka angielskiego dla III etapu edukacyjnego (4-letnie liceum ogólnokształcące i 5-letnie technikum) zgodny z nową podstawą programową.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:	
<ol style="list-style-type: none">Food for health: Artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowanie. Choroby, ich objawy i leczenie – słownictwo; <i>Quantifiers</i> (określniki ilości), rzeczowniki policzalne i niepoliczalne, <i>gerunds and infinitives</i> (konstrukcje czasownikowe: formy z końcówką <i>-ing</i> i bezokolicznik z <i>to</i>) – gramatyka; podawanie instrukcji (gotowanie) – mówienie; artykuł o produktach spożywczych dobrych dla mózgu – czytanie; rozmowa na temat zdrowych nawyków związanych ze snem – słuchanie; nieformalny e-mail z zaproszeniem – pisanie; powtórzenie materiału. <u>Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 1.</u>Amazing people: Cechy charakteru, uczucia i emocje. Kontuzje i niepełnosprawność – słownictwo; konstrukcja <i>used to</i>, czas przeszły <i>Past Continuous</i> – gramatyka; pytanie o opinię i wyrażanie opinii – mówienie; artykuł o wyjątkowej determinacji – czytanie; audycja radiowa o wyjątkowej osobie – słuchanie; wpis na blogu (opis osoby) – pisanie; powtórzenie materiału. <u>Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 2.</u>Love to learn: Nauka w szkole i nauka zdalna. Uczelnia wyższa, egzaminy, życie szkoły – słownictwo; czas <i>Present Perfect</i>, <i>ever/never/just/already/yet</i> oraz <i>for, since, how long...?</i> – gramatyka; uzyskiwanie i przekazywanie informacji – mówienie; recenzje zajęć – czytanie; podcast o uczeniu się języka – słuchanie; formalny list z zapytaniem – pisanie; powtórzenie materiału. <u>Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 3.</u>Invention: Nauka i naukowcy. Korzystanie z urządzeń elektronicznych – słownictwo; czas <i>Past Perfect</i>, <i>defining relative clauses</i> (zdania przydawkowe definiujące) – gramatyka; sprawdzanie informacji – mówienie; artykuł o młodych naukowcach – czytanie; rozmowa na temat innowacyjnego produktu – słuchanie; wpis na blogu (opis gadżetu) – pisanie; powtórzenie materiału. <u>Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 4.</u>Let's go! Transport. Rodzaje wakacji, sprzęt wakacyjny – słownictwo, czas przyszły <i>Future Simple</i>, konstrukcja <i>be going to</i>, czasy teraźniejsze do opisywania przyszłości (<i>Present Simple</i> i <i>Present Continuous</i>), czasowniki modalne w czasie teraźniejszym i przeszłym – gramatyka; kupowanie biletu – mówienie; wywiad z nastolatkiem uczącym się w edukacji alternatywnej – czytanie; rozmowa o rowerzyście ekstremalnym – słuchanie; list z zażaleniem – pisanie; powtórzenie materiału. <u>Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 5.</u>Bravo! Opisywanie dzieł sztuki. Sztuka widowiskowa – słownictwo; <i>The Passive</i> (strona bierna: teraźniejszość, przeszłość, czasowniki modalne i czasy przyszłe) – gramatyka; opisywanie fotografii – mówienie; artykuł o fotografii przyrody – czytanie; dźwiękowy przewodnik po wirtualnej wycieczce – słuchanie; wpis na blogu o wydarzeniu kulturalnym – pisanie; powtórzenie materiału. <u>Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 6.</u>In the news: Media. Wygląd zewnętrzny – słownictwo; <i>Reported speech</i> (mowa zależna), <i>zero and first conditional</i> (zerowy i pierwszy okres warunkowy) – gramatyka; rozmowa w oparciu o materiał stymulujący – mówienie; artykuł o reklamach skierowanych do nastolatków – czytanie; radiowy serwis informacyjny – słuchanie; wpis na blogu (relacja wydarzenia) – pisanie; powtórzenie materiału. <u>Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 7.</u>Stay connected: Media społecznościowe. Problemy związane z korzystaniem z technologii – słownictwo; <i>second conditional</i> (drugi okres warunkowy), <i>infinite pronouns</i> (zaimki nieokreślone) – gramatyka; prośenie o radę i udzielanie rady – mówienie; artykuł o bezpieczeństwie w sieci – czytanie; audycja radiowa z udziałem słuchaczy – słuchanie; wpis na forum opisujący wydarzenie – pisanie; powtórzenie materiału. <u>Sprawdzenie wiedzy i umiejętności po rozdziale 8.</u> <p><u>Sprawdzian po każdym rozdziale (1 na miesiąc).</u></p>	
Podręczniki obowiązkowe: Impulse 2 A2+/B1 (podręcznik oraz zeszyt ćwiczeń) Wydawnictwo Macmillan	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne: - systematyczna nauka, - odrabianie prac domowych, - przynoszenie podręcznika, zeszytu ćwiczeń oraz zeszytu przedmiotowego na lekcje.	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

<p>Formy sprawdzania wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none">- sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu,- sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu,- kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje materiał z 1-3 ostatnich lekcji,- kartkówka – zapowiadana, z całego słownictwa z rozdziału,- odpowiedź ustna,- praca domowa,- aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	<p>Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none">- praca na lekcji,- udział w konkursach przedmiotowych,- udział w olimpiadach,- referaty,- wykonywanie pomocy szkolnych,- inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
<p>Uwagi o ocenianiu:</p> <ul style="list-style-type: none">- uczeń dwa razy w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,- kartkówki nie podlegają poprawie.	
<p>Wymagania na poszczególne oceny:</p> <p>Kryteria wymagań na poszczególne oceny znajdują się pod linkiem:</p> <p>https://docs.google.com/document/d/11WC0x1Z3ifGYUxmkn7g7oV0MdRui0-/edit?usp=sharing&oid=106360410984588997222&rtpof=true&sd=true</p>	

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język angielski	Klasa: 1tg 2/2
Nauczyciel: Karolina Mikołajczyk	Poziom: rozszerzony
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania dla III etapu edukacyjnego (4-letnie liceum i 5 letnie technikum) zgodny z nową podstawą programową.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Zakres materiału w oparciu o podręcznik „Art and Design”z wydawnictwa Express Publishing : <ol style="list-style-type: none">1. Opisywanie kształtów.2. Opisywanie światła.3. Opisywanie kolorów.4. Opisywanie miejsc.5. Opisywanie stylów.6. Materiały do użycia w grafice.7. Wyposażenie elektroniczne.8. Rysowanie i projektowanie.9. Ruchy w sztuce.10. Fotografia.11. Rozmowa kwalifikacyjna i CV12. BHB w pracy Jeden sprawdzian w półroczu.	
Podręczniki obowiązkowe: „Art and Design”z wydawnictwa Express Publishing Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Słownik, materiały ksero	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Wymagania formalne:

Podręcznik i zeszyt ćwiczeń + zeszyt przedmiotowy.

Formy sprawdzania wiadomości:

- praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem,
- sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu,
- sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu,
- kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut,
- odpowiedź ustna,
- praca przy komputerze,
- praca domowa,
- aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).

Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:

- praca na lekcji,
- udział w konkursach przedmiotowych,
- udział w olimpiadach,
- referaty,
- wykonywanie pomocy szkolnych,
- inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.

Uwagi o ocenianiu:

- uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),
- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),
- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,
- kartkówki nie podlegają poprawie.

Wymagania na poszczególne oceny:

<https://drive.google.com/file/d/1lsqMeHtG23gtNGK74OR82APRg7IAMTIK/view?usp=sharing>

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język niemiecki	Klasa: 1TG
Nauczyciel: Agata Pigulska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półroczcie I i II
Program nauczania: Program nauczania j. niemieckiego w liceum ogólnokształcącym i technikum na podbudowie nauki w ośmioletniej szkole podstawowej. Zakres podstawowy. Wariant III.2 Anna Abramczyk	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Kapitel 1 Formy powitań i pożegnań Pytania o samopoczucie Hobby i upodobania Odmiana czasownika Pytania szczegółowe Pytania ogólne Przeczenie nicht Powtórzenie wiadomości Sprawdzenie wiadomości : październik Kapitel 2 Szkoła i jej otoczenie Pomieszczenia szkolne i wyrażenia określające położenie Przedmioty szkolne Określenia czasu (godziny i dni tygodnia) Rodzajnik nieokreślony i przeczenie kein w mianowniku i w bierniku Rodzajnik określony i nieokreślony w mianowniku i bierniku Powtórzenie wiadomości Sprawdzenie wiadomości : listopad Kapitel 3 Pory roku, miesiące oraz dni wolne od zajęć szkolnych Hobby i zainteresowania Czasowniki nieregularne Czasowniki rozdzielnie złożone Powtórzenie wiadomości Sprawdzenie wiadomości : grudzień Kapitel 4 Członkowie rodziny, stopnie pokrewieństwa Obowiązki domowe Zaimek osobowy i dzierżawczy w bierniku Czas przeszły Praeteritum (war i hatte) Powtórzenie wiadomości Sprawdzenie wiadomości : styczeń/luty Kapitel 5 Odzież i akcesoria w sklepie sportowym Jedzenie w mieście: proste potrawy, desery, napoje Umawianie się na wyjście do kina, kupowanie biletu online Czasowniki modalne koennen i muessen Powtórzenie wiadomości Sprawdzenie wiadomości : marzec/kwiecień Kapitel 6 Podawanie adresu Zalety i wady miejsca zamieszkania Nazwy mebli i sprzętów domowych Określanie położenia Przymyki określające położenie Odmiana rzeczownika i zaimka dzierżawczego w celowniku Powtórzenie wiadomości Sprawdzenie wiadomości: maj/czerwiec	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Podręczniki obowiązkowe: Perfekt 1	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Płyta CD	
Wymagania formalne: Zeszyt, podręcznik, ćwiczenia, płyta CD	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none">- praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem,- sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu,- sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu,- kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut,- odpowiedź ustna,- praca przy komputerze,- praca domowa,- aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none">- praca na lekcji,- udział w konkursach przedmiotowych,- udział w olimpiadach,- referaty,- wykonywanie pomocy szkolnych,- inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none">- uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,- kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny: Kryteria wymagań na poszczególne oceny znajdują się pod linkiem https://docs.google.com/document/d/1VHFCas8NXeNREDtJRZOSmFMFdq8MkAdXutmhlj11jyg/edit	

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język polski	Klasa: 1TG
Nauczyciel: Maria Wiatrowska-Pers	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	Półrocze I i II
Program nauczania: „Oblicza epok”. Program nauczania języka polskiego Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych dla liceum i technikum – zmodyfikowany (dostosowany do potrzeb klasy)	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Starożytność, średniowiecze, renesans, barok – wybrane utwory literackie (zestaw obowiązujących lektur spoza podręcznika został podany uczniom) oraz związany z nimi materiał teoretycznoliteracki i językowy. <u>Sprawdziany:</u> listopad 2024 – starożytność, luty 2025 – średniowiecze, marzec/kwiecień 2025 – renesans, maj 2025 – barok	
Podręczniki obowiązkowe: Dariusz Chemperek, Adam Kalbarczyk, Dariusz Trześniowski, <i>Oblicza epok</i> , podręcznik do języka polskiego dla liceum i technikum, cz. 1.1 i 1.2.	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Słownik języka polskiego, słownik terminów literackich, słownik ortograficzny, słownik poprawnej polszczyzny, materiały zawarte na specjalistycznych stronach internetowych.	
Wymagania formalne: Zeszyt (w jedną linię), podręcznik, tekst aktualnie omawianej lektury.	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none">• prace klasowe (sprawdziany wiadomości, wypracowania, czytanie ze zrozumieniem) zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem• sprawdziany gramatyczne (zapowiedziane)• kartkówki z treści lektur – nie muszą być zapowiedziane, jeśli dotyczą aktualnie omawianego utworu (mogą być także „na wejście”, w dniu, który został wyznaczony jako termin przeczytania lektury)• kartkówki obejmujące trzy ostatnie tematy• dyktanda ortograficzne• odpowiedzi ustne• ćwiczenia redakcyjne pisane na lekcji• prace domowe	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none">• aktywny udział w zajęciach• samodzielnie przygotowane projekty• udział w konkursach związanych z językiem polskim
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none">• Uczeń dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów).• Jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, powinien to uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną).• W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.• Kartkówki nie podlegają poprawie.	

Ogólne kryteria oceniania dla klasy I szkoły ponadpodstawowej

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie przyswoił podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego podstawy programowej, co nie pozwala na kontynuację nauki w klasie wyższej;
- nie rozumie większości wiadomości z zakresu programu nauczania;
- nie umie stosować nabytej wiedzy;
- nie potrafi zaprezentować zdobytej wiedzy;
- nie utrwała zdobytej wiedzy.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- wykazuje nieliczne braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego podstawy programowej;
- nie rozumie niektórych zagadnień materiału programowego;
- stosuje zdobytą wiedzę przy pomocy nauczyciela;
- często popełnia błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych;
- ma trudności w utrwalaniu zdobytej wiedzy.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego podstawy programowej;
- rozumie zdobytą wiedzę;
- stara się zastosować zdobytą wiedzę;
- popełnia nieliczne błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych;
- przejawia braki w trwałym opanowaniu materiału programowego.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego podstawy programowej;
- rozumie zdobytą wiedzę;
- stosuje zdobytą wiedzę;
- popełnia drobne usterki językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych;
- w każdej sytuacji wykazuje się dobrą znajomością zdobytej wiedzy.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego podstawy programowej;
- samodzielnie interpretuje posiadane wiadomości;
- swobodnie stosuje zdobytą wiedzę;
- nie popełnia błędów językowych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych;
- swobodnie operuje wiedzą z zakresu podstawowego podstawy programowej.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- biegle opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego podstawy programowej lub dodatkowo przyswoił wiadomości wykraczające poza zakres programu nauczania;
- interpretuje zdobytą wiedzę w sposób samodzielny i oryginalny;
- samodzielnie wykorzystuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych;
- prezentuje wiedzę, posługując się precyzyjnym językiem i bogatym słownictwem;
- swobodnie operuje wiedzą pochodzącą z różnych źródeł.

Szczegółowe kryteria oceniania dla klasy I szkoły ponadpodstawowej

ZAKRES PODSTAWOWY

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich.

- rozumie podstawy podziału literatury na epoki;
- wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do baroku;
- z pomocą nauczyciela sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: w starożytności, średniowieczu, renesansie, baroku;
- na ogół trafnie rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną i fantastyczną;
- rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę;
- rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz niektóre środki znaczeniowe (np. oksymoron), leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. wyliczenie), i wersyfikacyjne (np. przerzutnię);
- przy pomocy nauczyciela interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- na ogół trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: komizm, humor;
- na poziomie ogólnym rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy na podstawie *Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* lub innego tekstu;
- zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego;
- na poziomie ogólnym rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów biblijnych i antycznych, średniowiecznych, renesansowych, barokowych;

- na poziomie ogólnym i przy pomocy nauczyciela rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej;
- rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy, np. *danse macabre*, *memento mori*, *theatrum mundi*;
- z pomocą nauczyciela odwołuje się do wybranych tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, *Dziadów* cz. II oraz *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, *Zemsty* Aleksandra Fredry, *Balladyny* Juliusza Słowackiego;
- podejmuje próbę porównywania utworów literackich lub ich fragmentów;
- przedstawia z pomocą nauczyciela propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym;
- z pomocą nauczyciela wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki i biograficzny;
- rozpoznaje obecne w utworach literackich wybrane wartości uniwersalne, np. dobro, piękno; i narodowe, np. tradycja.

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury.

- potrafi przetwarzać i układać pod względem ważności proste informacje z tekstów;
- przy pomocy nauczyciela analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;
- rozpoznaje niektóre teksty retoryczne (przemówienie) i popularnonaukowe (notatka encyklopedyczna, definicja);
- wie, że starożytny teatr grecki wpłynął na rozwój sztuki teatralnej;
- z pomocą nauczyciela rozumie pojęcie *katharsis*;
- potrafi scharakteryzować główne prądy filozoficzne epoki: stoicyzm, epikureizm, humanizm, racjonalizm;
- zazwyczaj potrafi odczytać na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury;
- z reguły odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.

II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego.

- przy pomocy nauczyciela wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz podczas tworzenia własnych wypowiedzi;
- zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych;
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych;
- rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu może zmieniać znaczenie wypowiedzi.

II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka.

- rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji;
- na poziomie ogólnym potrafi określić podstawowe znaczenie zapożyczeń w tekście;
- zna wybrane biblizmy, mitologizmy, sentencje i aforyzmy wywodzące się z mitologii, Biblii oraz polskiej tradycji ludowej;
- rozpoznaje stylizację biblijną;
- częściowo rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym.

II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka.

- rozumie pojęcie znaku językowego;
- wie, że język to system znaków;
- zna pojęcie aktu komunikacji językowej;
- potrafi wymienić wybrane funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- rozpoznaje z pomocą nauczyciela niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoks);
- stosuje niektóre zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wybrane wypowiedzi językowe, stosując przejrzyste (jednoznaczne) kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność;
- na ogół stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji;
- z pomocą nauczyciela dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).

II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja.

- stosuje podstawowe zasady ortografii poznane w szkole podstawowej;
- wykorzystuje podstawowe zasady interpunkcji w zdaniach złożonych (oddzielanie przecinkiem zdań składowych).

III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki.

- przy pomocy nauczyciela formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej;
- próbuje określać cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej;
- na ogół rozumie i próbuje stosować w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);
- przy pomocy nauczyciela potrafi wskazać użyte w tekście środki retoryczne: powtórzenie, anafora, epifora, pytanie retoryczne, apostrofa, wyliczenie, wykrzyknienie;
- potrafi wyróżnić argumenty w swojej wypowiedzi pisemnej;
- przy pomocy nauczyciela próbuje zrozumieć, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych.

III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie.

- ma swoje racjonalne zdanie, ale nie zawsze potrafi je uzasadnić;
- zazwyczaj umie zbudować wypowiedź z uwzględnieniem celu i adresata;
- na ogół potrafi dostrzec przejawy agresji językowej;
- przy pomocy nauczyciela formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje proste informacje;
- z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;
- z pomocą nauczyciela odróżnia streszczenie od parafrazy;
- z pomocą nauczyciela tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;
- próbuje stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu;
- wygłasza mowę, popełniając błędy, które nie zakłócają komunikatywności;
- z pomocą nauczyciela interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, próbuje przeprowadzić logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;
- zna zasady poprawności językowej i stylistycznej i próbuje je stosować w tworzeniu własnego tekstu;
- wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym.

IV. Samokształcenie.

- potrafi uczyć się samodzielnie;
- próbuje porządkować informacje; w niewielkim stopniu potrafi syntetyzować poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia;
- rzadko korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej;
- próbuje stosować odpowiednie cytaty w swoich wypowiedziach;
- w niewielkim stopniu wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe) do przygotowania samodzielnych zadań;
- gromadzi informacje potrzebne do napisania sprawdzianu lub wykonania zadania domowego.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich.

- rozumie podstawy podziału literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok;
- wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do baroku;
- sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: w starożytności, średniowieczu, renesansie, baroku;
- rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną, fantastyczną i groteskową;

- rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielanekę;
- rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. oksymoron, peryfrazę, hiperbolę), leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę), wersyfikacyjne (np. przerzutnię); próbuje określić ich funkcje w utworze literackim;
- interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos;
- rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok;
- wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe; rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej;
- rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów biblijnych i antycznych, średniowiecznych, renesansowych, barokowych;
- rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; dokonuje próby ich interpretacji i wartościowania;
- rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy: *dance macabre*, *memento mori*, *ars moriendi*, motyw sokoła, *theatrum mundi*;
- potrafi posłużyć się wiedzą o tekstach poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, *Dziadów* cz. II oraz *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, *Zemsty* Aleksandra Fredry, *Balladyny* Juliusza Słowackiego;
- porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach;
- przedstawia propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki i biograficzny;
- rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. dobro, piękno, altruizm, odpowiedzialność, tolerancja, i narodowe, np. tradycja, patriotyzm.

I. Kształcenie literackie i językowe. Odbiór tekstów kultury.

- przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów w stopniu umożliwiającym funkcjonalne ich wykorzystanie podczas lekcji i w samodzielnej pracy;
- odczytuje sens utworu, jego główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;
- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych, retorycznych (przemówienie) i popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja);
- określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej;

- rozumie pojęcie *katharsis*;
- charakteryzuje główne prądy filozoficzne: stoicyzm, epikureizm, teocentryzm, antropocentryzm, humanizm, oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;
- odczytuje na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;
- odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.

II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego.

- wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi;
- zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; rozpoznaje ich funkcje w tekście;
- potrafi wykorzystać zdania złożone podrzędnie do budowania wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym;
- rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu wpływa na znaczenie wypowiedzi.

II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka.

- rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; potrafi odnaleźć w utworze stylizację biblijną;
- określa rodzaje zapożyczeń w języku polskim;
- zna i rozumie biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w literaturze;
- rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna) oraz określa ich funkcje w tekście;
- rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym.

II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka.

- zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście;
- zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt);
- rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- rozpoznaje niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi, np. paradoksy, homonimie;
- stara się posługiwać różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- stosuje zasady etyki wypowiedzi;
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji;

- dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).

II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja.

- wykorzystuje zasady ortograficzne poznane w szkole podstawowej;
- tworzy wypowiedzi, stosując zasady ortografii i interpunkcji języka polskiego.

III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki.

- formułuje tezy i argumenty w samodzielnie stworzonej wypowiedzi ustnej i pisemnej;
- wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej;
- rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);
- zna podstawowe środki retoryczne (powtórzenie, anafora, epifora, pytanie retoryczne, apostrofa, apel, wyliczenie, paralelizm, wykrzyknienie, czasowniki w 1 osobie liczby pojedynczej i liczby mnogiej, inwersja);
- rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne – pozamerytoryczne);
- rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach.

III. Tworzenie wypowiedzi. mówienie i pisanie.

- zgadza się z cudzymi poglądami lub podejmuje próbę polemiki z nimi, uzasadniając własne zdanie;
- budując wypowiedź, określa jej cel, adresata i funkcję, którą ma spełnić;
- dostrzega przejawy agresji językowej;
- zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;
- tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;
- odróżnia streszczenie od parafrazy;
- tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;
- stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu;
- wygłasza mowę z zastosowaniem środków pozajęzykowych;
- interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;
- zna zasady poprawności językowej i stylistycznej i stosuje je w tworzeniu własnego tekstu;

- wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

- pracuje samodzielnie;
- przygotowuje różne formy prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja);
- porządkuje informacje w problemowe całości, np. wg epoki literackiej, autora, utworu, motywu;
- korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej;
- wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;
- wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja);
- wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe);
- gromadzi i na ogół trafnie przetwarza informacje w celu wykorzystywania ich podczas lekcji, zajęć pozalekcyjnych oraz pracy w domu.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich.

- rozumie podział literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok;
- wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do baroku;
- sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: w starożytności, średniowieczu, renesansie, baroku;
- rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową);
- rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, dramat szekspirowski, a także odmiany powieści i dramatu;
- rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;
- interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście;
- rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz tekstach będących nawiązaniem;

- wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe; rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej;
- rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. teocentryzmem, uniwersalizmem, antropocentryzmem, humanizmem, sarmatyzmem) i poddaje ją refleksji;
- rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;
- rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. motyw Apokalipsy, *dance macabre*, *memento mori*, *ars moriendi*, *stabat mater*, motyw sokoła, *theatrum mundi*) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, *Dziadów* cz. II oraz *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, *Zemsty* Aleksandra Fredry, *Balladyny* Juliusza Słowackiego;
- porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;
- przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;
- rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. prawda, dobro, piękno, altruizm, tolerancja, odpowiedzialność, i narodowe, np. symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury.

- przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;
- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych, retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); rozpoznaje środki językowe zastosowane w tekstach;
- określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej;
- rozumie pojęcie *katharsis* i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła;

- charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;
- odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;
- odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej, stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.

II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego.

- wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;
- rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze;
- rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi;
- rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.

II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka.

- definiuje i rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji biblijnej, rozumie ich znaczenie w tekście;
- poprawnie określa rodzaje zapożyczeń i próbuje określić sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok;
- zna, rozumie i wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym;
- poprawnie rozpoznaje i nazywa rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna itp.) oraz określa ich funkcje w tekście;
- rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka.

- zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście;
- zna i rozumie pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt);
- rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoks,), dba o jasność i precyzję komunikatu;
- posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego;

- stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność;
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji;
- charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).

II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja.

- poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej;
- wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.

III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki.

- formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;
- wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej;
- rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);
- wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;
- rozróżnia typy argumentów (merytoryczne, logiczne, pozamerytoryczne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam);
- rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach;
- odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;
- rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji i ocenia je pod względem etycznym.

III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie.

- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;
- reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi;
- zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

- tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;
- sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi;
- poprawnie tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;
- poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu;
- wygłasza mowę z uwzględnieniem środków pozajęzykowych (mimika, gesty, modulacja głosu);
- samodzielnie interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;
- poprawnie stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;
- wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

- rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja);
- porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie, syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;
- w celu poszerzania swojej wiedzy korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej;
- sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych;
- dokonuje selekcji źródeł;
- w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi;
- wzbogaca swoją wypowiedź trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gesty, modulacja głosu);
- w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line;
- przygotowując się do zajęć, wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich oceny;
- gromadzi i przetwarza informacje;
- w sposób funkcjonalny korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość;

- dba o rozwój swoich zainteresowań oraz popularyzację osiągnięć, wykorzystując formę projektu.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich.

- rozumie podział literatury na epoki;
- wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do oświecenia;
- sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: w starożytności, średniowieczu, renesansie, baroku oraz w pozostałych (dotyczy kontekstów);
- właściwie rozpoznaje konwencje literackie i precyzyjnie określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową);
- rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, dramat szekspirowski, a także odmiany powieści i dramatu; wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;
- trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;
- samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;
- rozumie pojęcie groteski i potrafi wymieniść jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter;
- wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe; rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej;
- poprawnie rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (teocentryzm, uniwersalizm, antropocentryzm, humanizm, reformacja, kontrreformacja, sarmatyzm); poddaje ją refleksji;
- trafnie rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;
- rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (motyw Apokalipsy, *dance macabre*, *memento mori*, *ars moriendi*, *stabat mater*, motyw sokoła, *theatrum mundi*) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; dokładnie określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego,

Dziadów cz. II oraz *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, *Zemsty* Aleksandra Fredry, *Balladyny* Juliusza Słowackiego;

- konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;
- przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny i inne;
- trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (prawda, dobro, altruizm, piękno, tolerancja, odpowiedzialność) i narodowe (symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury.

- szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;
- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych, retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach;
- precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej;
- posługuje się pojęciem *katharsis* i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła;
- wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;
- na poziomie dosłownym i przenośnym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;
- odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej, stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.

II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego.

- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;
- rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze;
- rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi;

- rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.

II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka.

- posługuje się pojęciami stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście;
- dokładnie określa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny;
- zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym;
- rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna itp.) oraz trafnie określa ich funkcje w tekście;
- rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka.

- zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście;
- posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt);
- rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (paradoksy), dba o jasność i precyzję komunikatu;
- sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność;
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji;
- wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).

II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja.

- poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej;
- zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.

III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki.

- formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;
- wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej;
- rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);
- wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;
- rozróżnia typy argumentów (merytoryczne, logiczne, pozamerytoryczne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam);
- rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach;
- odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;
- rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.

III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie.

- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;
- reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi;
- zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;
- tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;
- sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi;
- tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;
- stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu;
- wygłasza mowę z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację);
- w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym

własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;

- stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;
- wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

- rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja);
- porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;
- w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej;
- podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych;
- dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych;
- w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi;
- wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu);
- w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line;
- wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;
- gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych;
- korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość;
- wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich.

- odczytuje teksty z podstawy programowej na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym;
- rozumie podział literatury na epoki;
- wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do baroku;

- trafnie sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: w starożytności, średniowieczu, renesansie, baroku oraz w pozostałych (dotyczy kontekstów);
- właściwie rozpoznaje konwencje literackie i precyzyjnie określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową);
- rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, dramat szekspirowski, a także odmiany powieści i dramatu; wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;
- trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;
- samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;
- rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter;
- wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe; rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej;
- poprawnie rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (teocentryzm, uniwersalizm, antropocentryzm, humanizm, reformacja, kontrreformacja, sarmatyzm); poddaje ją refleksji;
- trafnie rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;
- rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (motyw Apokalipsy, *dance macabre*, *memento mori*, *ars moriendi*, *stabat mater*, motyw sokoła, *theatrum mundi*) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; dokładnie określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, *Dziadów* cz. II oraz *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, *Zemsty* Aleksandra Fredry, *Balladyny* Juliusza Słowackiego;
- konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;
- przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny i inne;
- trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (prawda, dobro, altruizm, piękno, tolerancja, odpowiedzialność) i narodowe (symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury.

- odczytuje dzieła sztuki z różnych dziedzin na poziomie dosłownym i przerośnym, porównuje ze sobą dzieła z różnych dziedzin sztuki i różnych epok;
- szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;
- poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;
- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych, retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach;
- precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej;
- posługuje się pojęciem *katharsis* i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła;
- wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;
- na poziomie dosłownym i przerośnym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;
- odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej, stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.

II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka.

- świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady zróżnicowania językowego;
- samodzielnie wzbogaca swoją wiedzę o języku;
- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;
- rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze;
- rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi;
- rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.

II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka.

- świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady komunikacji wypowiedzi i kultury języka;
- zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście;
- sprawnie posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt);
- rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (paradoksy), dba o jasność i precyzję komunikatu;
- sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność;
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji;
- wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).

II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja.

- świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji;
- zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.

III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki.

- formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;
- wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej;
- rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);
- wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;
- rozróżnia typy argumentów (merytoryczne, logiczne, pozamerytoryczne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam);

- rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach;
- odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;
- rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.

III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie.

- tworzy teksty mówione i pisane odznaczające się oryginalnością i wartościami artystycznymi;
- rozwija swoją twórczość (próby literackie, pisanie do gazetki szkolnej, warsztaty pisarstwa i inne);
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;
- reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi;
- zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;
- tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;
- sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi;
- tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;
- stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu;
- wygłasza mowę z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację);
- w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;
- stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;
- wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

- rozwija swoje zainteresowania językiem i literaturą na różnych zajęciach pozaszkolnych;

- szerzy wśród rówieśników zainteresowanie językiem polskim, literaturą i kulturą;
- rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja);
- porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;
- w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej;
- podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych;
- dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych;
- w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi;
- wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu);
- w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line;
- wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;
- gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych;
- korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość;
- wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Matematyka	Klasa: ITG
Nauczyciel: Danuta Zawadzka	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania matematyki dla liceum i technikum MATeMAtyka – zakres podstawowy	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Liczby rzeczywiste – październik/listopad 2024 Język matematyki – grudzień 2024 Układy równań – marzec 2025 Funkcje – maj 2025	
Podręczniki obowiązkowe: MATeMAtyka 1, Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Nowa Era	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne:	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none">– praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem,– sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu,– sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu,– kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut,– odpowiedź ustna,– praca domowa,– aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none">– praca na lekcji,– udział w konkursach przedmiotowych,– udział w olimpiadach,– frekwencja,– wykonywanie pomocy szkolnych,– inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none">– uczeń dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),– jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),– w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,– kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Stopień **celujący** otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności przewidziany programem nauczania matematyki w danej klasie
- b) samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia
- c) biegle posługuje się wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych, proponuje nietypowe rozwiązania zadań
- d) osiąga sukcesy w konkursach lub olimpiadach matematycznych.

Stopień **bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności przewidziany programem nauczania matematyki w danej klasie
- b) sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie zadania teoretyczne i praktyczne z zakresu programu nauczania
- c) posiada umiejętność uogólnień i wyciągania wniosków oraz potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach
- d) potrafi uzasadnić wykonywane operacje przez powoływanie się na poznane twierdzenia, posługuje się poprawnym językiem matematycznym.

Stopień **dobry** otrzymuje uczeń, który:

- a) zna definicje, twierdzenia, własności z zakresu programu nauczania danej klasy
- b) poprawnie stosuje wiadomości do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań teoretycznych i praktycznych
- c) potrafi uzasadnić wykonywane operacje przez powoływanie się na poznane twierdzenia, posługuje się poprawnym językiem matematycznym.

Stopień **dostateczny** otrzymuje uczeń, który:

- a) zna większość definicji, twierdzeń i własności z zakresu programu nauczania danej klasy
- b) rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności
- c) podejmuje próby uzasadniania wykonywanych czynności przez powoływanie się na twierdzenia i własności w prostych rozumowaniach logicznych.

Stopień **dopuszczający** otrzymuje uczeń, który:

- a) zna podstawowe definicje, twierdzenia i własności z zakresu programu nauczania danej klasy
- b) braki w opanowaniu niektórych pojęć nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy i umiejętności w ciągu dalszej nauki
- c) rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności.

Stopień **niedostateczny** otrzymuje uczeń, który:

- a) nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania danej klasy
- b) braki w opanowaniu pojęć przekreślają możliwość zdobycia przez ucznia podstawowej wiedzy i umiejętności w ciągu dalszej nauki
- c) nie jest w stanie rozwiązać zadań o niewielkim stopniu trudności
- d) nie wykazuje najmniejszych chęci współpracy w celu uzupełnienia braków i nabycia podstawowej wiedzy i umiejętności
- e) popełnia rażące błędy w rachunkach.

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: Podstawy poligrafii	Klasa: 1TG
Nauczyciel: Wojciech Chlebowski	Poziom: 1
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	Półrocze: I i II
Program nauczania: Program nauczania dla zawodu technik grafiki i poligrafii cyfrowej	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ul style="list-style-type: none"> - etapy produkcji poligraficznej, - klasyfikacja produktów poligraficznych, - procesy poligraficzne, - proces przygotowania materiałów do drukowania, - proces wykonywania form drukowych, - techniki drukowania, - podłoża drukowe i materiały do drukowania, - procesy introligatorskie i wykończeniowe, - posługiwanie się dokumentacją techniczną i technologiczną. <p>Sprawdziany: październik, listopad, grudzień, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec</p>	
Podręczniki obowiązkowe: -	
Wymagania formalne: Zeszyt	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, - sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, - kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń dwa razy w ciągu półrocza może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie. 	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- biegle posługuje się fachową terminologią zawodową,
- wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza program nauczania,
- umiejętnie stosuje wiedzę z innych przedmiotów,
- precyzyjnie formułuje swoje wypowiedzi,
- umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu zadań teoretycznych i praktycznych,
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i wyciąga z nich wnioski,
- wykazuje szczególną aktywność na zajęciach,
- bierze udział w olimpiadach przedmiotowych.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym,
- wykazuje się znajomością i rozumieniem pojęć z zakresu realizowanego programu nauczania,
- sprawnie i umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- bezbłędnie posługuje się terminologią zawodową,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski,
- jest aktywny na zajęciach,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści nauczania,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- stosuje podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania problemowe,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował jedynie w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania,
- zna podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- nie potrafi samodzielnie formułować wniosków.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował podstawową wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania, a jego braki nie przekreślają możliwości dalszej nauki,
- zadania o niewielkim stopniu trudności rozwiązuje z pomocą nauczyciela,
- przedstawia wiadomości w sposób nieuporządkowany,
- nie potrafi zastosować terminologii zawodowej,
- nie jest aktywny na zajęciach.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia oczekiwań określonych w programie nauczania, co uniemożliwia mu bezpośrednią kontynuację opanowania kolejnych treści,
- nie opanował podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania, nie potrafi rozwiązywać zadań nawet o niewielkim stopniu trudności,
- nie zna podstawowych pojęć zawodowych,
- nie jest aktywny na zajęciach,
- nie wykazuje chęci uzupełnienia braków,
- opuszcza zajęcia.

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: Projektowanie graficzne	Klasa: 1TG
Nauczyciel: Wojciech Chlebowski	Poziom: 1
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 4	Półrocze: I i II
Program nauczania: Program nauczania dla zawodu technik grafiki i poligrafii cyfrowej	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:	
<p>Projektowanie obiektów grafiki bitmapowe w Adobe Photoshop</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interfejs i zapoznanie z narzędziami. - Narzędzie zaznaczania. - Warstwy. - Pędzle i filtry. - Balans kolorów, jasność, kontrast, nasycenie. - Maski. - Kadrowanie, wzorki, tekstury, edycja obszaru roboczego. - Rozjaśnianie, przyciemnianie, gąbka, wyostrenie, rozmycie, smużenie, pędzel historii. - Stempel, pióro. - Pędzel korygujący, łatka, skraplanie (retusz zdjęć) - Maska wektorowa i przycinająca. - Ścieżki, kanały. - Kolor, próbki, style. - Typografia. - Skanowanie i dobieranie parametrów skanowania. - Zapisywanie map bitowych w odpowiednim pliku graficznym. - Stosowanie modeli barw podczas obróbki bitmap. - Stosowanie systemów zarządzania barwa podczas obróbki bitmap. - Wykonywanie konwersji między formatami plików grafiki bitmapowej. - Projektowanie akcydensu. - Obrabianie i przekształcanie obiektów bitmapowych. <p>Projektowanie obiektów grafiki wektorowej w Adobe Illustrator</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dobieranie i obsługiwanie oprogramowania do obróbki grafiki wektorowej. - Pozyskiwanie wektorowych materiałów cyfrowych. - Interfejs i zapoznanie z narzędziami <p>Ocenianiu będą podlegać prace wykonane na komputerze</p>	
Podręczniki obowiązkowe: -	
Wymagania formalne: Zeszyt	
<p>Formy sprawdzania wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca przy komputerze - odpowiedź ustna, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	<p>Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
<p>Uwagi o ocenianiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uczeń dwa razy w ciągu półrocza może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie. 	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- biegle posługuje się fachową terminologią zawodową,
- wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza program nauczania,
- umiejętnie stosuje wiedzę z innych przedmiotów,
- precyzyjnie formułuje swoje wypowiedzi,
- umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu zadań teoretycznych i praktycznych,
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i wyciąga z nich wnioski,
- wykazuje szczególną aktywność na zajęciach,
- bierze udział w olimpiadach przedmiotowych.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym,
- wykazuje się znajomością i rozumieniem pojęć z zakresu realizowanego programu nauczania,
- sprawnie i umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- bezbłędnie posługuje się terminologią zawodową,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski,
- jest aktywny na zajęciach,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści nauczania,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- stosuje podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania problemowe,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował jedynie w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania,
- zna podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- nie potrafi samodzielnie formułować wniosków.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował podstawową wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania, a jego braki nie przekreślają możliwości dalszej nauki,
- zadania o niewielkim stopniu trudności rozwiązuje z pomocą nauczyciela,
- przedstawia wiadomości w sposób nieuporządkowany,
- nie potrafi zastosować terminologii zawodowej,
- nie jest aktywny na zajęciach.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia oczekiwań określonych w programie nauczania, co uniemożliwia mu bezpośrednią kontynuację opanowania kolejnych treści,
- nie opanował podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania, nie potrafi rozwiązywać zadań nawet o niewielkim stopniu trudności,
- nie zna podstawowych pojęć zawodowych,
- nie jest aktywny na zajęciach,
- nie wykazuje chęci uzupełnienia braków,
- opuszcza zajęcia.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język angielski zawodowy	Klasa: 1TG
Nauczyciel: Kamil Rudzki	Poziom: rozszerzony
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półrocze: I i II
Program nauczania: Program nauczania języka angielskiego w kształceniu zawodowym: Kurs (IV.1) dla zasadniczej szkoły zawodowej, technikum i liceum z klasami o profilu zawodowym zgodny z podstawą programową obowiązującą od 2012 r.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: 1. Describing Shapes – słownictwo dotyczące kształtów, znajdowanie wyrazów/wyrażeń o podobnym znaczeniu, opisywanie zmian, zwroty używane w rozmowie przy tworzeniu nowego projektu, odgrywanie rozmowy nt uatrakcyjnienia plakatu, formularz opinii na temat wykonywanego projektu 2. Describing Light – słownictwo używane do opisywania światła i związane z pracą fotografa, zwroty używane w rozmowie o jakości zdjęć, czytanie – artykuł na temat znaczenia światła w fotografii, rozmowa redaktora gazety z fotoreporterem, uzupełnianie luk w tekście dialogowym, mówienie – odgrywanie rozmowy pomiędzy redaktorem i fotoreporterem, pisanie – raport z postępu prac 3. Describing color – słownictwo dotyczące barw podstawowych i kolorów pochodnych, zwroty używane przy doborze kolorów przez projektantów, czytanie – rozdział z podręcznika, słuchanie/mówienie – dialog dwóch projektantów na temat doboru kolorów do projektu okładki, pisanie – arkusz aktualizacji projektu 4. Describing placement – przyimki miejsca, zwroty używane w rozmowie na temat projektu na logo sklepu, sugerowanie zmian, czytanie – e-mail dotyczący zmian w projektowanym logo, słuchanie/mówienie – rozmowa projektantów o potrzebnych zmianach w projekcie, układanie dialogów w parach, pisanie – e-mail do projektanta z informacjami o dokonanych zmianach i prośbą o opinię 5. Describing Style – słownictwo używane do opisu stylów obrazów i do wyrażania opinii, czytanie – recenzja nowych obrazów, słuchanie/mówienie – rozmowa dwóch osób w galerii sztuki miejsca, zwroty używane w rozmowie na temat projektu na logo sklepu, sugerowanie zmian, czytanie – e-mail dotyczący zmian w projektowanym logo, słuchanie/mówienie – rozmowa projektantów o potrzebnych zmianach w projekcie, układanie dialogów w parach, pisanie – e-mail do projektanta z informacjami o dokonanych zmianach i prośbą o opinię 6. Physical Materials 1 – słownictwo – podstawowe wyposażenie artysty, przybory do pisania, zwroty używane w rozmowie w sklepie, czytanie – strona internetowa, słuchanie/mówienie – odgrywanie rozmowy sprzedawcy w sklepie z materiałami dla artystów, pisanie – ankieta konsumencka 7. Physical Materials 2 – rodzaje farb, przyrządy i narzędzia używane przez artystów, słownictwo związane z BHP miejsca pracy artysty/grafika, czytanie – plakat dot. Utrzymania porządku w pracowni artystycznej, słuchanie/mówienie – rozmowa kierownika pracowni z artystą, pisanie – raport ze zdarzenia 8. Electronic equipment 1 – słownictwo – sprzęt komputerowy i jego opisywanie, dokonywanie wyboru, czytanie – rubryka porad w czasopiśmie, słuchanie/mówienie – rozmowa sprzedawcy z klientem w sprawie wyboru sprzętu, pisanie – notatki projektanta, porównanie dwóch komputerów 9. Electronic Equipment 2 – sprzęt elektroniczny, zwroty używane w rozmowie nt nowej drukarki, czytanie – strona internetowa dostawcy sprzętu, słuchanie/mówienie – rozmowa kierownika biura z projektantem nt zamówienia, pisanie – formularz zamówienia nowego sprzętu 10. Basic Actions 1 – czynności związane z projektowaniem, zwroty do wyrażania opinii, czytanie – mail dot wykonywanego projektu logo firmy, słuchanie/mówienie – rozmowa projektanta z klientem, pisanie – formularz aktualizacji projektu 11. Basic Actions 2 – czynności związane z projektowaniem okładki, zwroty dot rozwiązywania problemów, czytanie – wiadomość od redaktora do projektanta, słuchanie/mówienie – rozmowa redaktora z projektantem nt problemu z nanięciem zmian w projekcie, pisanie – wiadomość do redaktora z listą poleceń 12. Sketches and Drawings – słownictwo związane z projektem, zwroty używane w rozmowie projektantów, czytanie – mail dot uzupełnienia projektu dla kawiarni, słuchanie/mówienie – rozmowa o obecnym etapie prac nad projektem między dwoma projektantami, pisanie – raport z postępu prac 13. Applied Arts – nazwy kursów i przedmiotów studiów, sztuka użytkowa, udzielanie wyjaśnień, czytanie – opis programu studiów, słuchanie/mówienie – rozmowa studenta sztuki z wykładowcą nt sztuki, pisanie – notatka studenta z informacjami 14. Graphic Arts – wymienianie technik druku, nazwy kursów na kierunku grafika, rozmowa przy oglądaniu dzieła, czytanie – mail z informacjami o kursach dla studentów, słuchanie/mówienie – rozmowa dwóch artystów o przykładzie techniki drukarskiej, pisanie – pytanie egzaminacyjne z zakresu grafiki 15. Fine Arts – rodzaje dzieł sztuki, słownictwo używane do opisywania dzieł sztuki, zwroty używane przy wskazywaniu drogi, czytanie – plakat z informacjami o otwarciu wystawy prac, słuchanie/mówienie – rozmowa zwiedzającego z kierownikiem galerii, pisanie – broszura informacyjna galerii sztuki	
Podręczniki obowiązkowe: Career Paths: Art & Design - Virginia Evans, Jenny Dooley, Henrietta P. Rogers, wyd. Express Publishing	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Konto Google Classroom, konto w serwisie quizz, konto na portalu Quizlet, konto w serwisie Edpuzzle	
Wymagania formalne: Podręcznik, zeszyt przedmiotowy	
Formy sprawdzania wiadomości: 1. Sprawdziany obejmujące całą jednostkę (Unit), dwa Unity lub okresowe (półrocze, całoroczne, egzaminy próbne) – uczniowie są o nich informowani z tygodniowym wyprzedzeniem 2. Odpowiedź ustna lub kartkówka (obejmujące do 3 ostatnich lekcji) uczniowie mogą, lecz nie muszą być o nich poinformowani, nie obowiązuje termin zapowiedzi 3. Prace domowe 4. Projekty wykonywane na forum klasy (prezentacje, filmiki, odgrywanie scenek) lub przesyłane nauczycielowi online. (o formie zaliczenia projektu decyduje nauczyciel)	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: Obserwacja ucznia i jego udziału w procesie nauczania: - przygotowanie do lekcji - aktywność na lekcji - praca w grupie - udział w konkursach i olimpiadach

Uwagi o ocenianiu:

– **I. Postanowienia ogólne**

- 1. Każdy uczeń jest oceniany sprawiedliwie.
- 2. Testy, sprawdziany i odpowiedzi ustne są obowiązkowe.
- 3. Po dłuższej nieobecności usprawiedliwionej (powyżej 1 tygodnia) uczeń ma prawo nie być ocenianym z opuszczonego materiału przez tydzień (nie dotyczy testów)
- 4. Uczeń ma prawo do zgłoszenia jednego nieprzygotowania do lekcji w ciągu semestru. (nie dotyczy zapowiedzianych form sprawdzania wiedzy)
- 5. Na koniec półrocza/roku szkolnego nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych (uczeń musi mieć ocenę z każdej planowanej formy oceniania, w przypadku uchylania się ucznia od tego obowiązku nauczyciel zmuszony będzie uzupełnić rubrykę oceną niedostateczną)
- 6. Przy ocenianiu nauczyciel uwzględni indywidualne możliwości intelektualne ucznia.

– **II. Szczegółowy system oceniania:**

- 1. Uczeń nieobecny na pracy klasowej, sprawdzianie lub kartkówce MUSI napisać je w terminie uzgodnionym z nauczycielem (zgłasza się do nauczyciela w ciągu tygodnia po powrocie do szkoły) lub, jeśli nie zgłosi się do nauczyciela w tym terminie, na najbliższej lekcji. Nieobecność musi być usprawiedliwiona. Po upływie dwóch tygodni od daty sprawdzania wiedzy będzie ona uznana za uchylanie się od obowiązku przystąpienia do tej formy sprawdzania wiedzy i oceniona negatywnie.
- 2. Jeśli z powodów losowych test/sprawdzian/kartkówka nie odbył się, przechodzi on na następną lekcję.
- 3. Jeśli uczeń nie przyjdzie na zaliczenie testu, sprawdzianu lub kartkówkę w wyznaczonym terminie, otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.
- 4. Jeśli uczeń zostanie podczas sprawdzania wiedzy złapany na ściąganiu lub rozmowach otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.
- 5. Uczeń może poprawić każdy sprawdzian w terminie podanym przez nauczyciela. Poprawa jest dobrowolna i nie zależy od otrzymanej oceny. Ocena z pierwotnego sprawdzania wiedzy zostaje zastąpiona nową.
- 6. Przy wystawianiu ocen półrocznych/końcoworocznych bierze się pod uwagę średnią ucznia. W zależności od uzyskanych efektów, nauczyciel może sprawdzić ogólną wiedzę ucznia celem postawienia wyższej oceny.

– **III. Oceny będą wystawiane na podstawie poniższej skali:**

- 0-40% - NIEDOSTATECZNY
- 41-59% - DOPUSZCZAJĄCY
- 60 – 74% - DOSTATECZNY
- 75 – 89% - DOBRY
- 90 – 95% - BARDZO DOBRY
- 96 – 100% - CELUJĄCY

– **IV. Kontrola ustna**

- 1. Ma na celu badać wiedzę i umiejętności ucznia
- 2. Ma formę wrywkowego sprawdzania wiadomości oraz przepytывania uczniów w celu utrwalenia umiejętności.
- 3. Nauczyciel różnicuje pytania, dostosowując poziom ich trudności w zależności od zdolności językowych ucznia.
- 4. Może, lecz nie musi wiązać się z ocenianiem.

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocena – celujący

Biegłe posługuje się językiem w mowie i w piśmie
Rozumie globalnie sens informacji płynących z mediów.
Zadaje pytania i udziela odpowiedzi
Wyraża myśli, spostrzeżenia i pytania oparte na materiale leksykalnym przerabianym w danej klasie.
Swobodnie posługuje się słownictwem na poziomie obejmującym dany etap edukacyjny z uwzględnieniem poziomu podręcznika.
Inicjuje i podtrzymuje rozmowę w sytuacji bezpośredniego kontaktu -reakcja, prezentacja, negocjacja.
Potrafi napisać wypracowanie z zachowaniem poprawnej struktury odpowiedniej do danego tematu.

Ocena - bardzo dobry

Rozumie ogólny sens sytuacji komunikacyjnych
Rozumie wypowiedzi w formie dialogów, monologów odtwarzanych z nagrań na taśmie
Zdobywa i udziela informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego.
Samodzielnie wypowiadać się w oparciu o ilustracje.
Rozumieć napisy i ogłoszenia ułatwiające orientację w środowisku.
Umie wyszukiwać i porządkować w tekstach interesujące go informacje.
Rozumie globalny sens tekstów przystosowanych do danego poziomu.
Stosuje reguły ortograficzne i gramatyczne w ramach przyswajanego materiału językowego na danym etapie nauczania.
Pisze tekst użytkowy oparty na materiale leksykalnym danego etapu nauczania (np. list, kartka, skarga, podanie, ogłoszenie, życiorys).
Wypowiada się ustnie i pisemnie poprawnie gramatycznie,
Bardzo dobrze rozumie czytany i słuchany tekst

Ocena - dobry

Wypowiada się z nielicznymi błędami , które nie utrudniają komunikacji.
Potrafi samodzielnie poprawić własne błędy.
Rozumie dobrze samodzielnie czytany tekst
Rozumie teksty i dialogi ze słuchu.
Stosuje z nielicznymi błędami reguły ortograficzne i gramatyczne w ramach przyswajanego materiału językowego na danym etapie nauczania.

Ocena- dostateczny

Potrafi wykonać typowe ćwiczenia o średnim stopniu trudności.
Wypowiada się i pisze z licznymi błędami - utrudniają one, ale nie uniemożliwiają komunikacji.
Rozumie teksty czytane i słuchane w stopniu umożliwiającym odebranie komunikatu.
Posługuje się podstawowymi zwrotami umożliwiającymi komunikację.

Ocena—dopuszczający

Potrafi wykonać ćwiczenia o niewielkim stopniu trudności.
Potrafi wypowiedzieć się z pomocą nauczyciela.
Pisze z licznymi błędami, umożliwiającymi zrozumienie tekstu w minimalnym stopniu.
Bardzo słabo rozumie teksty czytane i słuchane
Uczeń posługuje się znacznie ograniczonym zasobem słownikowym.

Ocena – niedostateczny

Nie jest w stanie wykonać ćwiczeń o małym stopniu trudności.
Nie potrafi budować podstawowych, prostych zdań ustnie ani pisemnie.
Nie rozumie poleceń, a także samodzielnie czytanych tekstów przewidzianych na danym etapie nauczania.
Uczeń posługuje się tylko i wyłącznie podstawowym słownictwem, często wplata słowa niezrozumiałe bądź zasób słownictwa nie pozwala na zrozumienie wypowiedzi w języku obcym.
Rezygnuje z wykonania zadania bez podjęcia prób rozwiązania.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Biznes i zarządzanie	Klasa: 1TG
Nauczyciel: Marta Woźniak	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półrocze I i II
Program nauczania: Krok w biznes i zarządzanie w zakresie podstawowym dla liceum ogólnokształcącego i technikum	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Wymagania edukacyjne 1h I Osoba przedsiębiorcza 6h II Podejmowanie decyzji, praca zespołowa i kreatywne myślenie 5h III Zarządzanie projektami 5h Sprawdzian 1h IV Gospodarka rynkowa 6h V Finanse osobiste 5h Sprawdzian 1h IV Warsztat z realizacji projektu 2h	
Podręczniki obowiązkowe: Z. Makiela, T. Rachwał Krok w biznes i zarządzanie – Nowa Era	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Karty pracy ucznia z przedmiotu	
Wymagania formalne: Zeszyt przedmiotowy – kompletny, uzupełniany na bieżąco w przypadku nieobecności ucznia na lekcji	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none">– sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu,– kartkówka z trzech ostatnich lekcji, nie zapowiadana, może mieć formę testu,– odpowiedź ustna,– praca przy komputerze,– praca domowa,– projekty, prezentacje– aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none">– praca na lekcji,– udział w konkursach przedmiotowych,– udział w olimpiadach,– wykonywanie pomocy szkolnych,– inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none">– uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów lub przypisanych prezentacji),– jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie na lekcji najbliższej lub wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),– kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
I. Człowiek przedsiębiorczy				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest przedsiębiorczość • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>osobowość, empatia, aktywne słuchanie, komunikacja społeczna, komunikacja interpersonalna, komunikacja werbalna, komunikacja niewerbalna, negocjacje, perswazja, kompromis, manipulacja</i> • wymienia podstawowe style negocjacji • wyjaśnia, czym są bariery komunikacyjne, i podaje ich przykłady • wskazuje cechy i umiejętności przydatne podczas negocjacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy osoby przedsiębiorczej • wyjaśnia, czym jest komunikacja interpersonalna, i omawia przebieg tego procesu, charakteryzując poszczególne jego elementy/fazy • wyjaśnia znaczenie komunikacji niewerbalnej w życiu codziennym • rozróżnia i charakteryzuje wybrane elementy mowy ciała • wyjaśnia, na czym polega strategia „wygrana-wygrana” stosowana w negocjacjach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje mocne i słabe strony własnej osobowości • rozróżnia i charakteryzuje wybrane formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej • wymienia i charakteryzuje elementy skutecznej komunikacji • wskazuje różnice między poszczególnymi stylami negocjacji • wymienia przykłady błędów w prowadzeniu negocjacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę przedsiębiorczości w gospodarce • wyjaśnia znaczenie umiejętności komunikowania się w życiu codziennym • omawia zasady prowadzenia skutecznych negocjacji • wymienia przykłady technik manipulacyjnych stosowanych podczas negocjacji i omawia negatywne skutki ich stosowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby zwiększania kreatywności pracowników • podaje różnicę między technikami manipulacyjnymi a technikami negocjacyjnymi
II. Gospodarka rynkowa				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gospodarka rynkowa, mechanizm rynkowy, popyt, podaż, cena, dobra komplementarne, dobra substytucyjne, rynek, cena równowagi rynkowej, nadwyżka rynkowa, niedobór rynkowy, konsument, gwarancja, reklamacja, interwencjonizm państwowy, dobra publiczne, wzrost gospodarczy,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje najważniejsze różnice między gospodarką centralnie sterowaną a gospodarką rynkową • wymienia główne podmioty gospodarki rynkowej • podaje różnice między rynkiem producenta a rynkiem konsumenta • wyróżnia typy rynku finansowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym był plan Balcerowicza • wymienia i charakteryzuje główne modele struktur rynkowych (monopol, oligopol, konkurencja monopolistyczna, konkurencja doskonała) • wskazuje zależność między cenami dóbr komplementarnych i dóbr substytucyjnych a wielkością popytu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia argumenty świadczące o nieefektywności gospodarki centralnie sterowanej • wskazuje zalety gospodarki rynkowej na tle gospodarki nakazowo-rozdzielczej • wykazuje zależności między podmiotami gospodarki • określa rodzaje rynków występujących w najbliższym 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje działania składające się na proces transformacji gospodarczej w Polsce • wyjaśnia, jakie czynniki, oprócz popytu, wpływają na cenę (na przykładzie cen paliwa) • wyjaśnia, na czym polega zjawisko zmonopolizacji • dyskutuje na temat metod przeciwdziałania zjawiskom

<p><i>rozwój gospodarczy, siła nabywcza waluty, cykl koniunkturalny, budżet państwa, podatki, dług publiczny</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia filary gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej wymienia funkcje rynku wyróżnia rodzaje rynku ze względu na zasięg przestrzenny dzieli rynek ze względu na przedmiot wymiany wyjaśnia, czym jest prawo popytu i prawo podaży wyjaśnia znaczenie terminów <i>polityka makroekonomiczna</i> i <i>polityka mikroekonomiczna</i> i charakteryzuje różnicę między nimi 	<p>wego</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące popyt wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące podaż podaje różnice między reklamacją a gwarancją wymienia i charakteryzuje podstawowe prawa konsumenta wymienia, rozróżnia i charakteryzuje funkcje ekonomiczne państwa wymienia i charakteryzuje narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę wyjaśnia różnicę między nominalnym a realnym PKB wymienia główne źródła dochodów budżetu państwa wymienia główne wydatki z budżetu państwa 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zjawiska nadwyżki rynkowej i niedoboru rynkowego wymienia instytucje zajmujące się ochroną konsumentów oraz określa cele i zadania tych instytucji przedstawia drogę, którą dochodzi się własnych praw w roli konsumenta z uwzględnieniem metod pozasądowych wyróżnia prawa przysługujące konsumentom w wypadku zakupów na odległość, w tym także przez internet określa przyczyny ingerencji państwa w gospodarkę określa cele polityki gospodarczej, a w jej ramach – polityki fiskalnej i polityki monetarnej rozdziela i opisuje wybrane mierniki wzrostu gospodarczego i wskaźniki rozwoju gospodarczego wymienia fazy cyklu koniunkturalnego charakteryzuje zjawiska recesji i dobrej koniunktury w gospodarce wymienia, rozróżnia i opisuje podstawowe zasady budżetowe wymienia, rozróżnia 	<p>otoczeniu</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia akty prawne dotyczące ochrony praw konsumenta wykazuje potrzebę wspierania konkurencji i walki z monopolem analizuje na przykładzie przebieg krzywej podaży i krzywej popytu, wyznacza punkt równowagi rynkowej na prostych przykładach przedstawia zasady składania reklamacji towaru przedstawia argumenty za ingerencją państwa w gospodarkę i przeciw niej porównuje wartości wybranych wskaźników wzrostu i rozwoju gospodarczego dla Polski z wartościami wskaźników dla innych państw formułuje wnioski dotyczące poziomu rozwoju gospodarczego państwa na podstawie analizy właściwych wskaźników ekonomicznych omawia przebieg klasycznego cyklu koniunkturalnego opisuje zachowania gospodarki w kolejnych fazach cyklu koniunkturalnego interpretuje wysokość 	<p>kryzysowym w gospodarce krajowej i gospodarce światowej</p> <ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje państwa na podstawie wartości wskaźnika rozwoju społecznego (HDI) wyjaśnia, dlaczego wskaźnik PKB <i>per capita</i> ma ograniczoną użyteczność dla porównywania jakości życia obywateli różnych państw określa fazę cyklu koniunkturalnego, w której znajduje się polska gospodarka, na podstawie analizy wskaźników aktywności gospodarczej
--	--	---	--	---

		i charakteryzuje funkcje budżetu państwa	i przyrost PKB	
			<ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie deficytu budżetowego i długu publicznego dla gospodarki • formułuje wnioski na podstawie analizy danych statystycznych dotyczących wartości deficytu budżetowego i długu publicznego państwa w relacji do PKB 	
III. Finanse				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pieniądz, siła nabywcza, inflacja, stopa inflacji, rynek finansowy, bank, depozyt, limit debetowy, kapitalizacja odsetek, karta płatnicza, kredyt, kredyt konsumencki, rzeczywista roczna stopa oprocentowania, pożyczka, zastaw hipoteczny, spread walutowy, zdolność kredytowa, inwestowanie, instrument finansowy, papiery wartościowe, obligacje, akcje, dywidenda, makler, indeks giełdowy, ceduła giełdowa, hossa, bessa</i> • wyjaśnia różnicę między bankami komercyjnymi a bankami spółdzielczymi • podaje funkcje banku centralnego • wymienia podstawowe narzędzia polityki pieniężnej NBP • wymienia podstawowe rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia ewolucję form pieniądza • wymienia, rozróżnia i charakteryzuje formy pieniądza • przedstawia podział instytucji finansowych według wybranych kryteriów • wymienia elementy systemu bankowego w Polsce • rozróżnia rodzaje banków ze względu na dominującą działalność • wyjaśnia rolę banku centralnego w gospodarce • wyjaśnia zasady funkcjonowania lokat bankowych oraz wymienia i charakteryzuje ich rodzaje • omawia podstawowe prawa przysługujące kredytobiorcy w przypadku umowy kredytu konsumenckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje właściwości (cechy) pieniądza • wymienia i opisuje funkcje pieniądza • omawia skutki inflacji • przedstawia sposoby przeciwdziałania inflacji • wymienia i charakteryzuje zakres działania najważniejszych instytucji rynku finansowego w Polsce, w tym m.in. Komisji Nadzoru Finansowego i Rzecznika Finansowego, SKOK-ów, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, towarzystw funduszy inwestycyjnych, Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego czy podmiotów świadczących usługi płatnicze • charakteryzuje funkcje banku centralnego • omawia podstawowe narzędzia 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny zmian wartości pieniądza (siła nabywcza) • objaśnia obieg pieniądza w gospodarce • identyfikuje rodzaje inflacji w zależności od przyczyn jej powstania oraz stopy inflacji • wyjaśnia rolę instytucji finansowych w gospodarce i życiu człowieka • wyjaśnia, na czym polega polityka pieniężna banku centralnego • identyfikuje rodzaje polityki pieniężnej prowadzonej przez NBP • wykazuje zależność między zmianą stóp procentowych przez NBP a oprocentowaniem kredytów udzielanych osobom fizycznym i przedsiębiorcom przez 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym są kryptowaluty • opisuje, jak zmieni się funkcja banku centralnego w przypadku wejścia Polski do strefy euro • wyjaśnia różnice między stałym a zmiennym oprocentowaniem lokat terminowych • omawia konsekwencje zaciągania szybkich „pożyczek bez BIK-u” • wymienia typy obligacji skarbowych w Polsce • rozróżnia ceny akcji (nominalna, emisyjna, rynkowa) • podaje przykłady etycznych oraz nieetycznych praktyk i zachowań na rynku finansowym • wyjaśnia, na czym polega dywersyfikacja portfela inwestycyjnego

<p>usług finansowych oferowanych przez banki i SKOK-i</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia rodzaje rachunków bieżących • omawia zasady bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej • wskazuje różnice między kredytem a pożyczką • wskazuje różnice między oszczędzaniem a inwestowaniem • wyjaśnia, czym są fundusze inwestycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia kryteria wyboru najlepszego kredytu • wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych • wyjaśnia, czym jest emisja akcji i jakie są jej zasady • rozróżnia formy inwestowania kapitału • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>jednostka uczestnictwa, certyfikat inwestycyjny</i> • wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru formy inwestycji • wymienia i omawia rynki giełdowe na GPW w Warszawie • podaje podstawowe indeksy na GPW • wymienia i charakteryzuje instytucje rynku kapitałowego w Polsce 	<p>dzia polityki pieniężnej NBP</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa znaczenie Rady Polityki Pieniężnej dla realizacji celu inflacyjnego poprzez kształtowanie stóp procentowych • identyfikuje rodzaje kart płatniczych • wyjaśnia zasady wyboru najlepszej lokaty • identyfikuje rodzaje kredytów według kryteriów: okresu kredytowania, waluty kredytu, przeznaczenia kredytu • ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie • wskazuje rolę Biura Informacji Kredytowej (BIK) w procesie przyznawania kredytów, • identyfikuje rodzaje inwestycji według różnych kryteriów (przedmiot inwestycji, podmiot inwestowania) • rozróżnia i charakteryzuje inwestycje rzeczowe i finansowe • wymienia rodzaje obligacji ze względu na emitenta • dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania 	<p>banki</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza należne odsetki od lokat terminowych z uwzględnieniem różnego oprocentowania i różnej kapitalizacji • oblicza realną stopę procentową lokaty terminowej • wykazuje zależność między częstotliwością kapitalizacji odsetek a wielkością należnych odsetek od lokaty bankowej • porównuje oferty wybranych usług banków komercyjnych i spółdzielczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i pozabankowych instytucji pożyczkowych • wymienia najważniejsze kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki • oblicza należne odsetki od zaciągniętego kredytu • analizuje przykładową umowę pożyczki gotówkowej • określa rodzaje akcji ze względu na sposób przeniesienia własności oraz według uprawnień właścicieli akcji • wymienia wady i zalety wybranych instrumentów finansowych • wykazuje zależność między czasem a zyskiem z inwestycji 	
--	---	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• omawia rolę funduszy inwestycyjnych w gospodarce• określa miejsce GPW w systemie rynku kapitałowego w Polsce• omawia systemy notowań na GPW• wyjaśnia znaczenie podstawowych indeksów giełdowych dla podejmowania decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie• omawia rolę giełdy w gospodarce	<p>oraz między ryzykiem a zyskiem z inwestycji</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnia znaczenie korzystania z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji przy podejmowaniu decyzji finansowych• wymienia rodzaje funduszy inwestycyjnych i charakteryzuje je, uwzględniając potencjalne zyski roczne oraz ryzyko wystąpienia strat• oblicza przewidywany zysk z przykładowej inwestycji kapitałowej w krótkim i długim okresie• analizuje tabele z informacjami giełdowymi• wyjaśnia mechanizm funkcjonowania GPW• omawia działania, które należy podjąć przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie	
--	--	---	--	--

